

PM-19/10/15

ZARZĄDZENIE NR.....
PREZYDENTA MIASTA GLIWICE

z dnia 19 listopada 2015 r.

w sprawie konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie zatwierdzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Gliwice na lata 2016-2025.

Na podstawie art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1515), art. 5 ust. 2 pkt 4 oraz ust 5 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1118 z późn. zm.) oraz uchwały nr XXXVIII/1136/2010 Rady Miejskiej w Gliwicach z dnia 23 września 2010 r. w sprawie szczegółowego sposobu konsultowania z Miejską Radą Działalności Pożytku Publicznego oraz organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych podmiotów

zarządza się co następuje:

§ 1. Przeprowadzić konsultacje społeczne projektu uchwały Rady Miasta Gliwice w sprawie zatwierdzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Gliwice na lata 2016-2025.

Projekt konsultowanego aktu stanowi załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 2. W/w projekt przesłany zostanie do Miejskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego. Zgodnie z art. 41 i ust 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1118 z późn. zm.) Miejska Rada Działalności Pożytku Publicznego w terminie do 14 dni od dnia doręczenia projektu uchwały przedstawi opinię dotyczącą ww. projektu. Nie przedstawienie opinii w terminie oznacza rezygnację z prawa do jej wyrażenia.

§ 3. Konsultacje mają charakter opiniodawczy, nie są wiążące dla organu, który je zarządza.

§ 4. Odpowiedzialnym za wykonanie zarządzenia jest Naczelnik Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych.

§ 5. Nadzór nad wykonaniem zarządzenia sprawują osobiście.

§ 6. Zarządzenie podlega publikacji w Biuletynie Informacji Publicznej.

§ 7. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Zastępca Prezydenta Miasta:

Krzysztof Tomala

p.o. Naczelnik Wydziału
Zdrowia i Spraw Społecznych

Paweł Staszal

Podinspektor

Ewa Sikorska

RADCA PRAWNY

Elżbieta Groszewska

17.11.2015

17.11.2015

PROJEKT

Nr korespondencji SOD

**UCHWAŁA NR
RADY MIASTA GLIWICE**

z dnia 2015 r.

**w sprawie zatwierdzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Gliwice
na lata 2016-2025**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1515), art. 16 b, art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163 z późn. zm.) na wniosek Prezydenta Miasta

**Rada Miasta Gliwice
uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjąć Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Gliwice na lata 2016-2025 stanowiącą załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

p.o. Naczelnik Wydziału
Zdrowia i Spraw Społecznych

Paweł Staszek

RADCA PRAWNY

Elzbieta Gruszevska

7. LIS. 2015

GLIWICE
PRZYSZŁOŚĆ JEST TU

Załącznik do Uchwały Nr
Rady Miasta Gliwice
z dnia 2015r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Gliwice na lata 2016-2025

Opracowanie:
dr Krzysztof Wrańca
dr Mariusz Raczek

Gliwice, listopad 2015 r.

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
2. Diagnoza strategiczna	6
2.1. Ogólna charakterystyka miasta – lokalne uwarunkowania procesów społecznych.....	6
2.2. Diagnoza sytuacji społecznej miasta	10
2.3. Aktywność i poziom dostosowania społecznego na tle innych jednostek samorządu terytorialnego w regionie	31
3. Kluczowe problemy wraz z prognozą ich zmian.....	33
4. Misja, cele i kierunki działania	36
4.1. Misja	36
4.2. Cele strategiczne i kierunki działań	37
5. System wdrażania Strategii.....	42
5.1. Podmioty uczestniczące w realizacji Strategii	42
5.2. Ramy finansowe i instrumenty realizacji Strategii	43
6. Monitoring Strategii i sytuacji społecznej miasta	46
7. Spójność Strategii z politykami lokalnymi i ponadlokalnymi	51

1. Wprowadzenie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gliwic jest dokumentem wynikającym i ściśle powiązany z kompleksowo realizowaną polityką rozwoju miasta. Jednocześnie stanowi ona realizację obowiązku ustawowego wynikającego z *Ustawy o pomocy społecznej* nakładającą obowiązek „opracowania i realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Niniejsza Strategia to odzwierciedlenie polityki Samorządu Miasta Gliwice w perspektywie 2025 roku w zakresie:

- kształtowania lokalnej polityki społecznej,
- rozwiązywania kluczowych problemów społecznych miasta.

Jest to dokument określający w sposób systemowy zbiór celów, kierunków działań oraz instrumentów zorientowanych na implementację skutecznych i efektywnych rozwiązań w obszarze włączenia społecznego. Strategia stanowi również odpowiedź na prognozy odnoszące się do sytuacji społeczno-demograficznej miasta przy uwzględnieniu zmian zachodzących w obrębie uwarunkowań wpływających na funkcjonowanie grup mieszkańców wymagających wsparcia.

W toku prac diagnostycznych oceniających sytuację miasta i prognozujących kierunki przeobrażeń aktualnie występujących problemów społecznych na główny plan – jako uwarunkowanie o charakterze horyzontalnym – wysuwa się zagadnienie niekorzystnych tendencji demograficznych i powiązane z nim takie zjawiska jak:

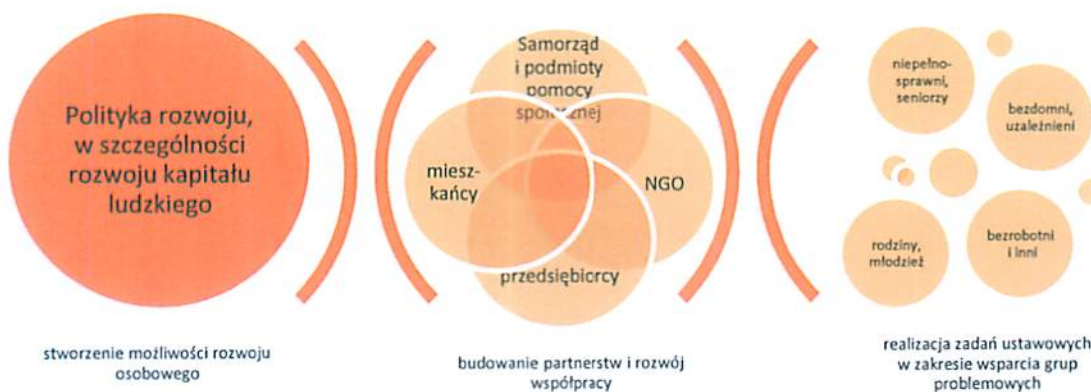
- depopulacja,
- migracje,
- starzenie się społeczeństwa,

które mogą wywierać negatywny wpływ zarówno na rynek pracy, liczebność grup mieszkańców wymagających wsparcia ze strony polityki społecznej, jak również na szeroko rozumiane możliwości rozwojowe Gliwic.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gliwic nie ogranicza się tylko do realizacji zadań już wdrażanych na podstawie dyspozycji ustawowych, lecz w szerszym zakresie ma tworzyć ramy do wsparcia mieszkańców, w szczególności grup problemowych, w zakresie tworzenia warunków dla rozwoju kapitału społecznego oraz budowania partnerstw międzysektorowych, w tym pomiędzy szeroko rozumianą administracją publiczną a przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi.

Z tego względu problematyka kształtowania polityki społecznej i wpływania na procesy zachodzące w warstwie społecznej w mieście jest rozpatrywana w ramach szerszych procesów rozwojowych i jednocześnie ukierunkowana na kreowanie rozwiązań eliminujących źródła problemów oraz kierunki i skalę ich oddziaływania.

Rysunek 1 Logika interwencji w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

Źródło: opracowanie własne

Strategia określa priorytetowe pola interwencji i działań publicznych, misję polityki społecznej Gliwic, cele strategiczne oraz kierunki działań. Wskazuje również instrumenty wdrażania, główne źródła finansowania, podstawy systemu monitorowania i reagowania na zmiany uwarunkowań wpływających na realizację założeń zawartych w dokumencie.

Rysunek 2 Układ ustaleń Strategii

Źródło: opracowanie własne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gliwic uwzględnia i jest w pełni zgodna z kierunkami działań określonymi w strategicznych dokumentach przyjętych na poziomie Unii Europejskiej, kraju oraz województwa śląskiego w zakresie prowadzenia polityki społecznej i rozwiązywania problemów społecznych.

2. Diagnoza strategiczna

2.1. Ogólna charakterystyka miasta – lokalne uwarunkowania procesów społecznych

Lider Metropolii Górnośląskiej

Gliwice są dużym i znaczącym miastem leżącym w zachodniej części Metropolii Górnośląskiej. Poprzez swoje położenie stanowią „zachodnią bramę” tego obszaru stając się swego rodzaju wizytówką. Miasto jest miejscem przecięcia dwóch głównych szlaków komunikacyjnych kraju tj. autostrad A-1 i A-4, będących częścią europejskiej sieci transportowej TNT. Gliwice są też początkiem przebiegu tzw. Drogowej Trasy Średnicowej stanowiącej oś drogową całego obszaru Metropolii Górnośląskiej. To usytuowanie miasta jak również jego skomunikowanie drogowe, kolejowe, a także inne elementy systemu transportowego pozwalają postrzegać Gliwice jako jeden z głównych ośrodków procesów metropolizacji województwa śląskiego.

Na terenie miasta działa duża liczba ważnych podmiotów administracyjnych oraz instytucji kultury i nauki. Wszystkie te elementy budują pozytywny wizerunek miasta jako obszaru nowoczesnego, o silnej strukturze gospodarczej, tworzącego dogodne warunki dla rozwoju mieszkańców. Sprawia to, że miasto posiada znaczny potencjał przyciągania nowych mieszkańców tworzących lokalny kapitał społeczny i kapitał ludzki.

Rozwinięty sektor gospodarki, nauki, innowacji

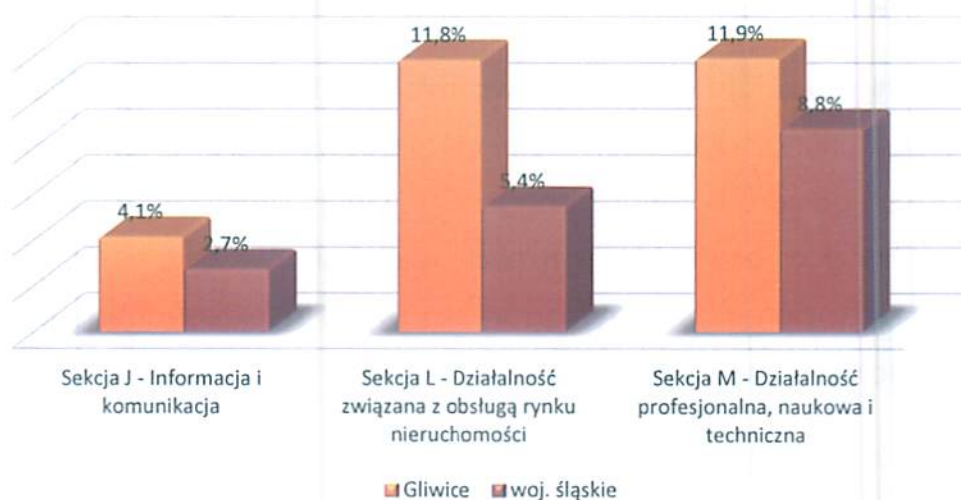
Gliwice są silnym ośrodkiem gospodarczym i innowacyjnym regionu. Na koniec 2014 r. w mieście działało 23.994 podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w systemie REGON, z czego 94% stanowiły podmioty sektora prywatnego. O rosnącym potencjale gospodarczym świadczy dynamika przyrostu liczby działających tu przedsiębiorstw; w okresie 2010-2014 nastąpił 3% wzrost liczby działających podmiotów.

Szczególnie istotną rolę w strukturze gospodarki miasta stanowią firmy tzw. wysokiej gospodarki, które swoją pozycję na rynku opierają na zastosowaniu zaawansowanych technologii oraz absorpcji i kreowaniu innowacji. O silnej pozycji Gliwic w zakresie rozwoju tego typu firm i podmiotów odpowiadających za rozwój funkcji miastotwórczych świadczyć może fakt, iż udział podmiotów działających w:

- działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (Sekcja M) stanowi 11,9%,
- działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości (Sekcja L) - 11,8%,
- informacji i komunikacji (Sekcja J) – 4,1%.

Udział podmiotów w tych sekcjach jest zdecydowanie wyższy niż przeciętnie w województwie śląskim.

Wykres 1 Udział podmiotów gospodarczych w wybranych sekcjach PKD w 2014 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

Jest to rezultat konsekwentnie prowadzonej polityki miasta w zakresie kształtowania profilu rozwoju gospodarczego i intensywnych działań inwestycyjnych. Istotnym magnesem przyciągających inwestorów i pobudzającym przedsiębiorczość jest lokalizacja na obszarze Gliwic:

Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, Politechniki Śląskiej oraz działalność Parku Naukowo-Technologicznego „Technopark Gliwice” Sp. z o.o. Flagowym projektem Miasta Gliwice jest realizacja na terenach po byłej kopalni „Gliwice” tzw. Nowych Gliwic - Centrum Edukacji i Biznesu. W ramach tego przedsięwzięcia wykreowano nową, atrakcyjną przestrzeń miasta oferującą nowoczesne powierzchnie biurowe oraz kilkanaście hektarów terenów inwestycyjnych objętych preferencjami podatkowymi dla działalności gospodarczych w branży nowoczesnych technologii.

Ważnym elementem wspierania nowoczesnej i innowacyjnej gospodarki oraz rozwoju mikro, małych i średnich przedsiębiorstw w mieście jest działalność Górnośląskiej Agencji Przedsiębiorczości i Rozwoju spółka z o.o. w Gliwicach (GAPR), której głównym udziałowcem jest Miasto Gliwice. Podmiotami grupy GAPR sp. z o.o. są m.in.:

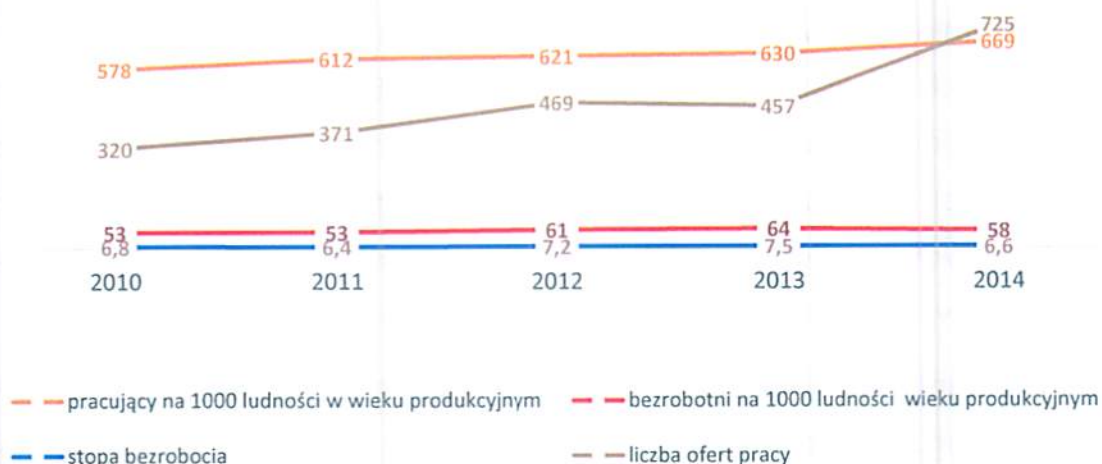
- Ośrodek Biznesu GAPR sp. z o.o.,
- Nowe Gliwice Centrum Edukacji i Biznesu,
- Inkubator Przedsiębiorczości.

Władze miasta budując pozycję i markę działają również aktywnie na forum międzynarodowym, w tym m.in. w ramach World Technopolis Association (WTA).

Chłonny rynek pracy

Atrakcyjność gospodarcza Gliwic ma pozytywny wpływ na lokalny rynek pracy. Stopa bezrobocia w 2014 roku kształtowała się na poziomie 6,6% i była znacznie niższa niż średnia w regionie, która wynosiła 9,6 %. W latach 2010-2014 liczba zarejestrowanych bezrobotnych wzrosła o 3 % i wyniosła 6702 osób, a udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wzrósł o 0,5 p.p. i wyniósł 5,8%. Jednocześnie w okresie 2010-2013 nastąpił wzrost liczby pracujących o 4%; ich liczba wyniosła 74.664 osób. Wpłynęło to na jednoczesny wzrost wskaźnika liczby pracujących na 1000 mieszkańców, który w 2014 roku wyniósł 423 osoby, podczas gdy w miastach regionu wskaźnik ten kształtował się na poziomie 299 osób/1000 mieszkańców.

Wykres 2 Sytuacja na gliwickim rynku pracy w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

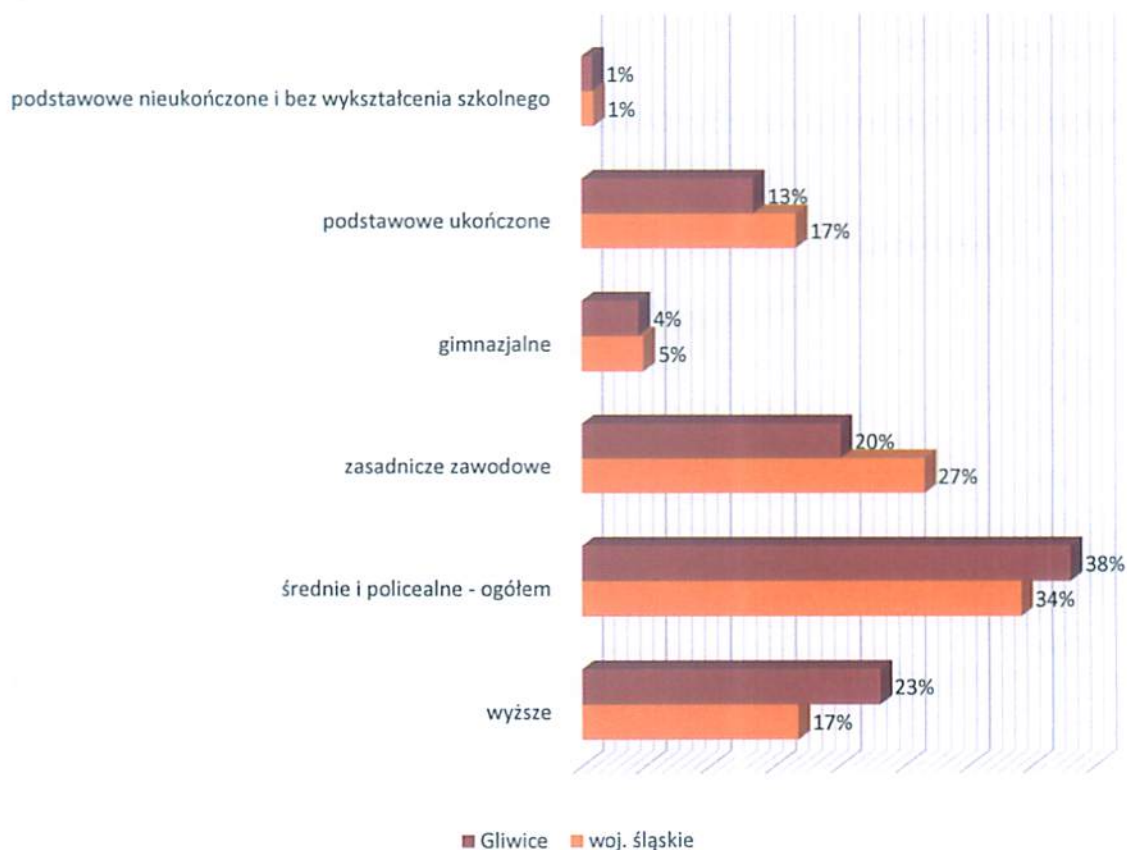
Korzystna sytuacja w sektorze gospodarki Gliwic oraz wysoka aktywność zawodowa i atrakcyjny rynek pracy wpływa na poziom wynagrodzeń w mieście. W 2014 przeciętne wynagrodzenie wyniosło 4482,68 i było o 12% wyższe niż przeciętne wynagrodzenia brutto w kraju.

Silny środek akademicki i wysoki poziom wykształcenia

Gliwice są drugim po Katowicach ośrodkiem akademickim województwa śląskiego. Działa tu największa w regionie uczelnia techniczna, tj. Politechnika Śląska, oraz Gliwicka Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa. W roku 2014 w szkołach wyższych w mieście kształciło się 25.548 osób co stanowiło 19% wszystkich studentów w regionie. Uczelnie te oferują możliwość kształcenia na 46 kierunkach nauczania. W 2014 roku gliwickie uczelnie ukończyło 7.338 osób, co stanowiło 17,6% kończących uczelnie wyższe w województwie.

Silna pozycja miasta w systemie edukacyjnym regionu jest skorelowana z relatywnie wysokim poziomem wykształcenia mieszkańców. Aż 23% mieszkańców legitymowało się wykształceniem wyższym, zaś 38% policealnym i średnim.

Wykres 3 Udział ludności wg poziomu wykształcenia w liczbie ludności ogółem powyżej 13 lat

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL (dane z Narodowego Spisu Powszechnego)

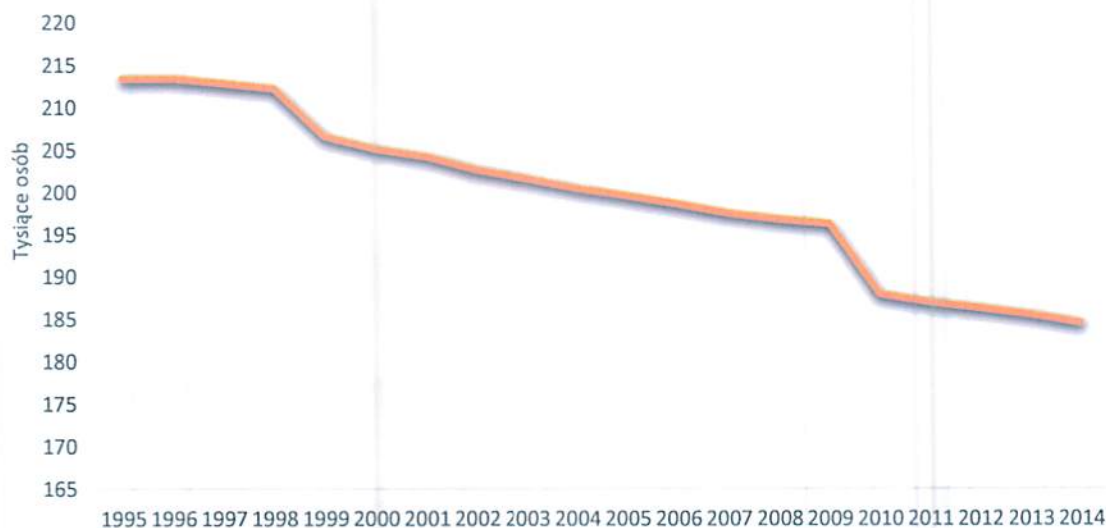
2.2. Diagnoza sytuacji społecznej miasta

Populacja i sytuacja demograficzna

Miasto Gliwice pod koniec 2014 roku zamieszkiwało 184.415 osób, z czego 52% stanowiły kobiety. Należy zauważyć, iż pomimo wysokiej atrakcyjności miasta i korzystnych warunków życia następuje stałe zmniejszenie liczby mieszkańców. W okresie od roku 1995 liczba mieszkańców spadła o 13,6%, podczas gdy w województwie o 6,6%, a w miastach regionu o 9,7%.

Należy podkreślić, że spadek liczby ludności w tym okresie w Gliwicach, w odniesieniu do innych miasta Metropolii Górnośląskiej, był na średnim poziomie. Największy spadek odnotowano w Bytomiu 24,0%, Sosnowcu 15,4% i Piekarach Śląskich 15,2%, natomiast najmniejszy w Tychach – 3,8% oraz Jaworznie – 5,0%

Wykres 4 Liczba mieszkańców Gliwic w latach 1995-2014

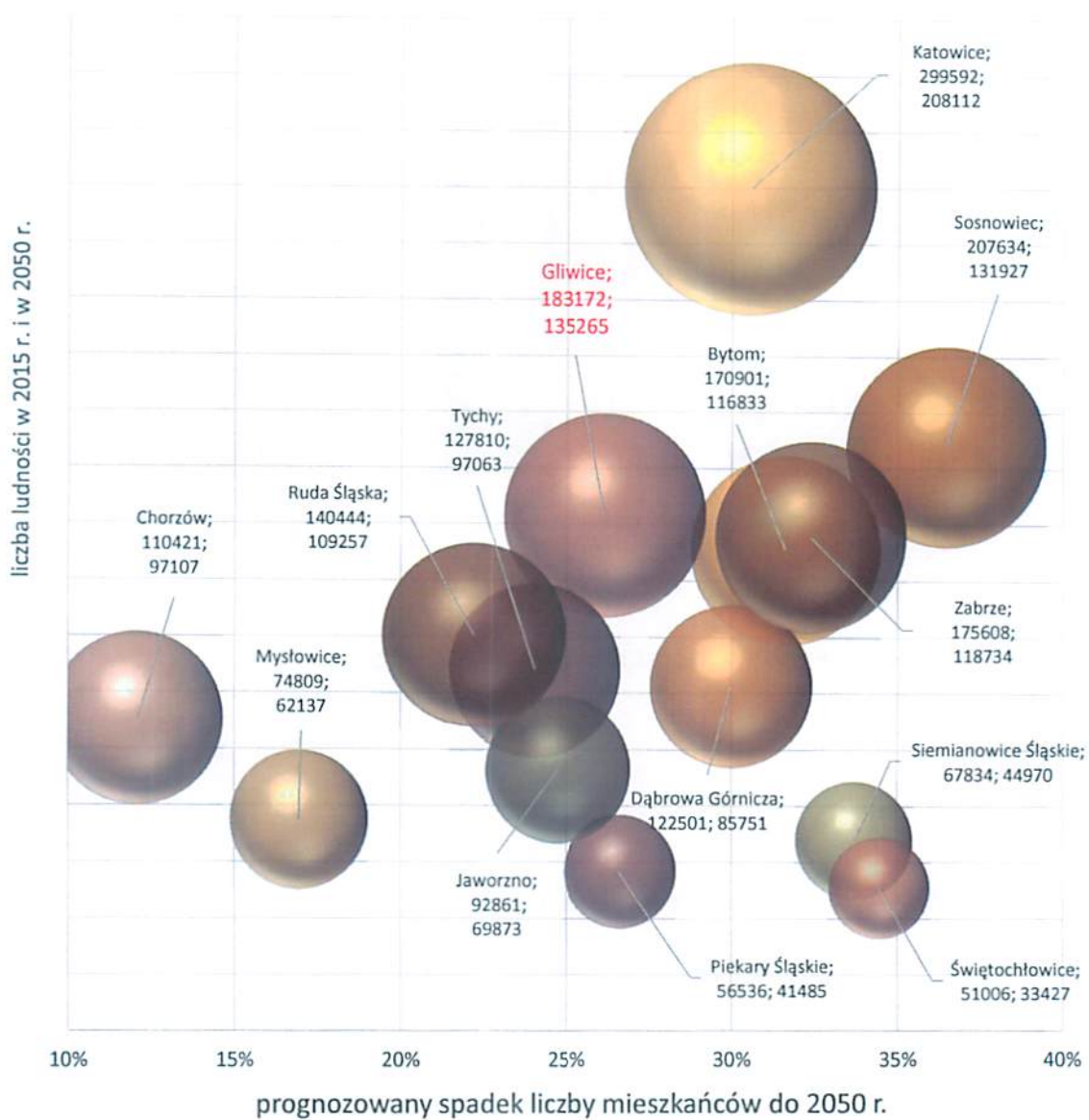
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Gliwice są jednym z najważniejszych ośrodków miejskich w regionie; świadczy o tym wysoki wskaźnik ludności przypadającej na 1 km² wynoszący 1377, podczas gdy w całym województwie wynosi on 372, zaś średnio w miastach regionu 935. Należy podkreślić, iż wskaźnik ten od roku 2007 w Gliwicach spadł o 6,6% (w regionie o 1,3%), co świadczyć może o przebiegu procesów depopulacyjnych i suburbanizacyjnych.

Prognoza demograficzna GUS zakłada, że w perspektywie 2050 roku następować będą w mieście i regionie dalsze niekorzystne zjawiska demograficzne. Gliwice, pomimo korzystnych warunków rozwojowych i wysokiej atrakcyjności są ośrodkiem, w którym przewiduje się dalsze zmniejszanie liczby ludności. Przewiduje się, że liczba ludności miasta spadnie o 26 % i w roku 2050 będzie wynosić zaledwie 135 265 osób.

Prognoza demograficzna GUS zakłada spadek liczny ludności w Gliwicach na średnim poziomie. Przewiduje się, iż największy procentowy spadek liczby ludności nastąpi w Sosnowcu 36%, Siemianowicach Śląskich i Świętochłowicach po 34%, najmniejszy natomiast w Chorzowie o 12% i Mysłowicach 17%.

Wykres 5 Prognozowany spadek liczby ludności i liczba mieszkańców miast Metropolii Górnośląskiej w perspektywie roku 2050

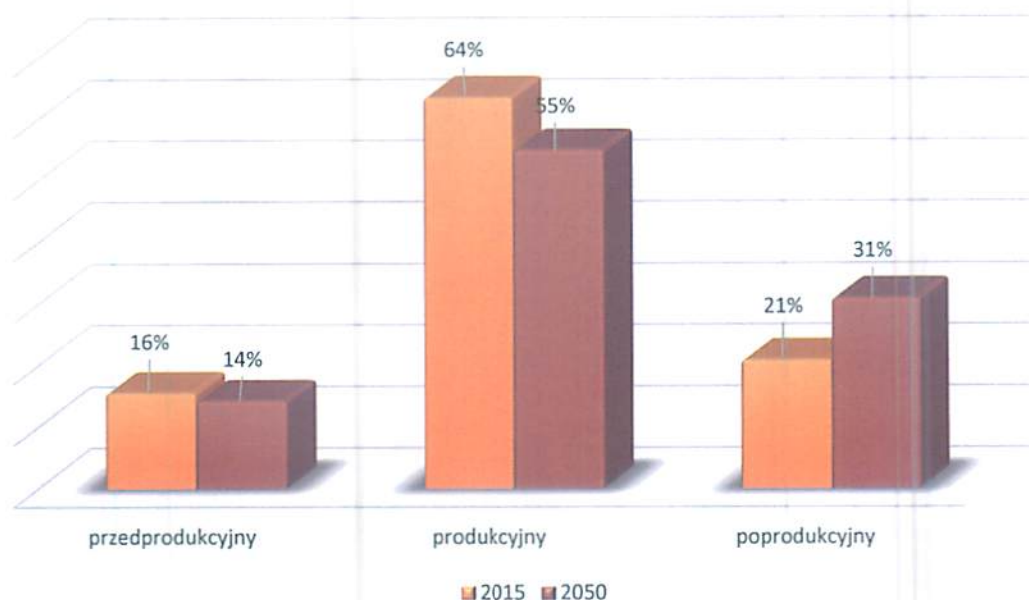

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Wraz ze zmniejszeniem liczby ludności przewiduje się zmianę struktury wiekowej mieszkańców. Nastąpi spadek udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym

i produkcyjnym odpowiednio o 2 p.p. i 9 p.p. przy jednocześnie znacznym przyroście, bo o 10 p.p., ludności w wieku poprodukcyjnym. Tego typu zmiany mogą w znacznym stopniu wpływać na potrzeby w zakresie usług społecznych, zdrowotnych jak również konkurencyjność miasta i jego potencjał rozwojowy.

Wykres 6 Prognoza udziału ludności wg grup wiekowych mieszkańców Gliwic w latach 2015 i 2050

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Charakterystyka głównych grup wsparcia¹

Rodzina i polityka prorodzinna

Z punktu widzenia kreowania polityki rozwiązywania problemów społecznych istotną kwestią jest zdefiniowanie głównych grup mieszkańców wymagających wsparcia instytucji publicznych, w tym instytucji Samorządu Miasta Gliwice. Do tego typu grup zaliczyć można: rodziny i osoby w rodzinach

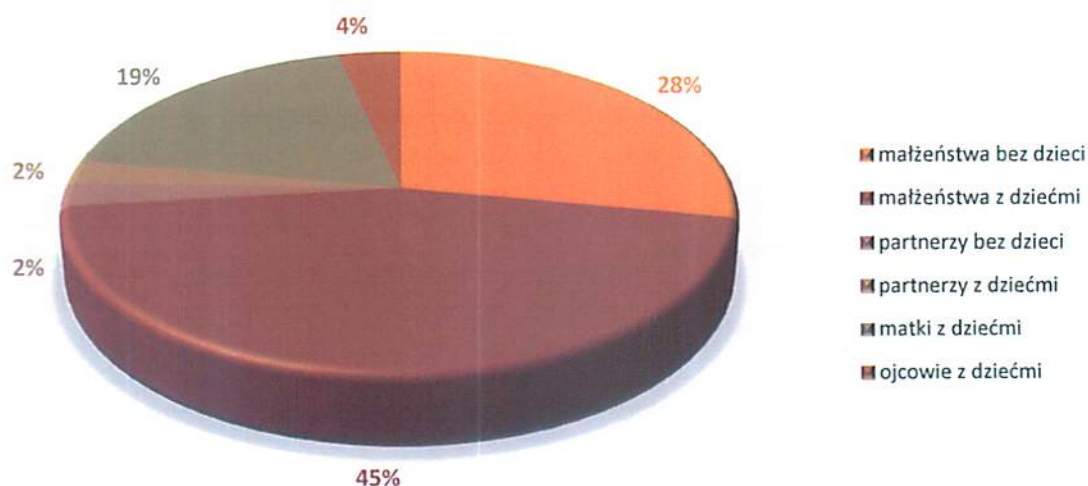
¹ Diagnozę opracowano z wykorzystaniem badań danych statystycznych oraz ankiet przeprowadzonych na potrzeby opracowania pn. „RAPORT BADAWCZY NA TEMAT SYTUACJI SPOŁECZNEJ MIASTA GLIWICE” - opracowanie pod kier. K. Wrany na zlecenie OPS w Gliwicach.

borykające się z różnego typu problemami związanymi m.in. z niskim poziomem dochodów, stanem zdrowia, bezradnością społeczną czy bezrobociem.

Pojmując rodzinę jako instytucję społeczną, należy podkreślić jej znaczenie dla kształtowania lokalnych procesów. Obserwując sytuację w mieście warto zauważyć, iż liczba małżeństw zawartych na 1000 mieszkańców od roku 2007 systematycznie spada - w 2014 wskaźnik ten wyniósł 5,3. Równolegle spada również wskaźnik rozwodów, który w 2014 roku kształtował się na poziomie 2,2 rozwody na 1000 mieszkańców, podczas gdy w 2007 wynosił 2,8.

W grupie rodzin rozumianych szeroko – zarówno w znaczeniu formalnym, jak również związki nieformalne – dominują małżeństwa 73%, w tym małżeństwa z dziećmi (68%). Dużą grupę stanowią również matki samotnie wychowujące dzieci (19%).

Wykres 7 Struktura rodzin i związków nieformalnych zadeklarowanych w Narodowym Spisie Powszechnym w Gliwicach w 2011 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL (wg Narodowego Spisu Powszechnego)

Wśród rodzin mających na utrzymaniu dzieci najczęściej jest rodzin z jednym (60%) i z dwójką dzieci (33%). Natomiast rodzin wielodzietnych tzn. posiadających troje i więcej dzieci jest zaledwie 7%.

Istotną rolę w polityce prorodzinnej stanowi dostępność i jakość infrastruktury wspomagającej rodziny w wychowaniu i opiece nad dzieckiem. W Gliwicach system ten tworzą publiczne i prywatne przedszkola (63 placówki dysponujące łącznie 6.065 miejscami) oraz żłobki i inne formy opieki. W mieście 84,5% dzieci w wieku 3-6 lat objętych było w 2014 r. wychowaniem przedszkolnym. Natomiast z powodu braku miejsc 180 dzieci nie uzyskało tego typu opieki w przedszkolach oraz 44 dzieci w żłobkach. Z tego też względu istotne są działania w zakresie rozwoju tego typu placówek, w szczególności żłobkowych.

Pomimo średnio wyższych wynagrodzeń od przeciętnej w regionie oraz relatywnie dobrej sytuacji gliwickiego rynku pracy część rodzin znajduje się w trudniej sytuacji życiowej. Liczba rodzin objętych pomocą Ośrodka Pomocy Społecznej w Gliwicach w latach 2010-2014 utrzymywała się na stałym poziomie – w 2014 roku wyniosła ona 3.600 rodzin.

Tabela 1 Rodziny korzystające z pomocy i wsparcia w Gliwicach

kategorie	rok 2012	rok 2013	rok 2014	Prognoza rok 2015
Liczba rodzin objętych pomocą	3 502	3 926	3683	3600
Liczba osób w tych rodzinach	7 744	8 574	7978	7900

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Ocena zasobów pomocy społecznej” (na rok 2014), OPS Gliwice

Najwięcej rodzin uzyskiwało wsparcie z tytułu ubóstwa i bezrobocia. Trzecią w kolejności kategorią była bezradność, w tym bezradność w zakresie pełnienia funkcji wychowawczo-opiekuńczych.

Tabela 2 Powody przyznania wsparcia w Gliwicach

Powody przyznania pomocy (wybrane kategorie)	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	rok 2012	rok 2013	rok 2014	rok 2012	rok 2013	rok 2014
Ubóstwo	1898	2141	2199	4197	4745	4852
Bezrobocie	1778	2062	2014	4628	5277	5051
Bezradność	908	928	925	3188	3229	3180
Potrzeba ochrony macierzyństwa	223	234	316	-	-	1417
Przemoc w rodzinie – ofiary przemocy	61	61	66	193	202	222

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Ocena zasobów pomocy społecznej” (na rok 2014), OPS Gliwice

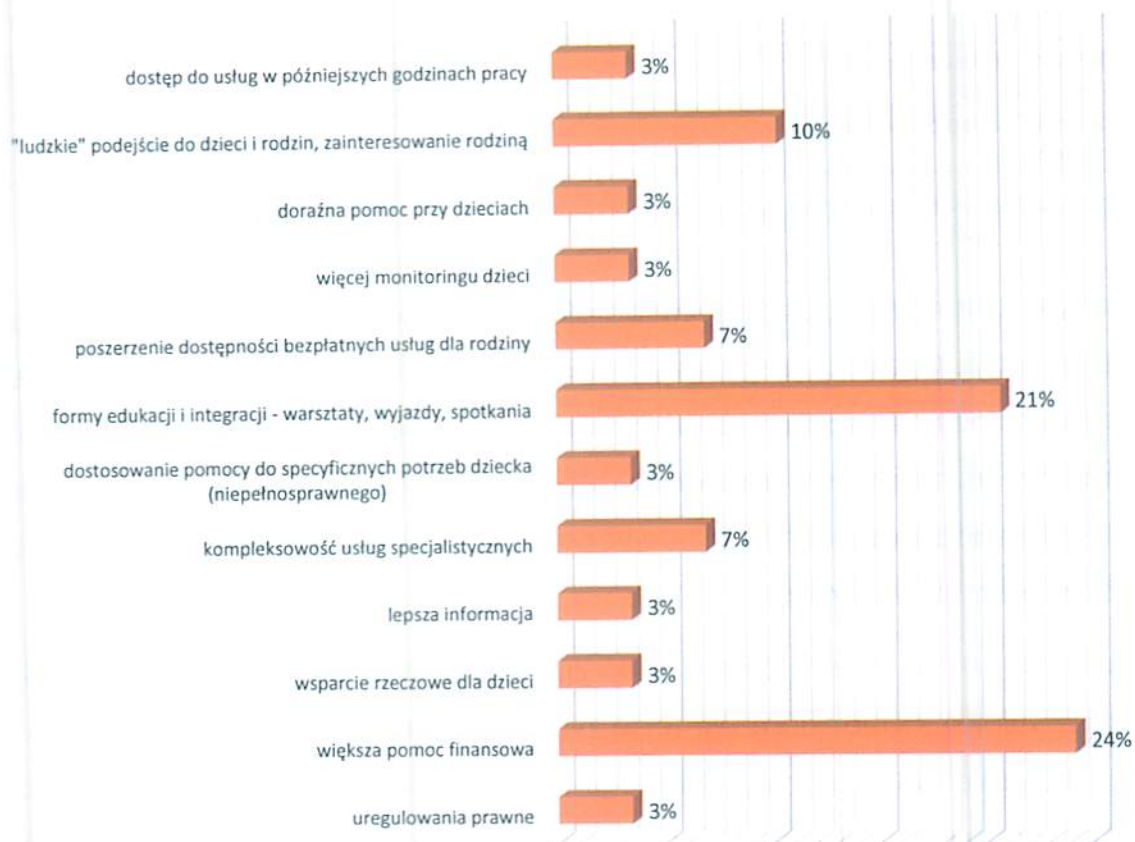
Jednym z istotnych obszarów wsparcia rodziny są działania na rzecz rodzin zastępczych. Główną przyczyną umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej jest dysfunkcyjność rodziny biologicznej, która nie wypełnia swoich funkcji. Problemy te mogą być spowodowane trudną sytuacją materialną, brakiem realizacji zadań opiekuńczych i wychowawczych, kryzysami małżeńskimi lub problemami zdrowotnymi.

Największy udział w strukturze rodzin zastępczych w Gliwicach miały rodziny spokrewnione z dzieckiem. W tego typu rodzinach przebywa też najwięcej dzieci. W mieście na koniec 2014 roku funkcjonowało 175 rodzin zastępczych, w których przebywało 235 dzieci, w tym 119 to rodziny spokrewnione a tylko 8 to rodziny zawodowe. Wyzwanie w tym zakresie stanowi wsparcie osób pełnoletnich opuszczających zarówno rodziny zastępcze jak też inne placówki, w tym opiekuńczo-wychowawcze.

Rodziny zastępcze borykają się z różnego typu problemami w trakcie realizacji swoich zadań. Pełniący te funkcje głównie wskazują na wyzwania związane z koniecznością zastąpienia dziecku rodzica i na związaną z tym odpowiedzialność oraz na trudności wynikające z problemów emocjonalnych dziecka, problemów w nauce oraz negatywnym oddziaływaniem członków rodziny biologicznej. Do istotnych potrzeb w systemie wsparcia rodziny zastępczej, poza czynnikami emocjonalnymi i mentalnymi, zaliczyć można

dotychczasowe wsparcie finansowe oraz rozwój form edukacji i integracji w postaci warsztatów, wyjazdów, spotkań.

Wykres 8 Obszary potencjalnej interwencji w systemie wsparcia rodziny zastępczej wskazane przez rodziny zastępcze w % udzielonych odpowiedzi

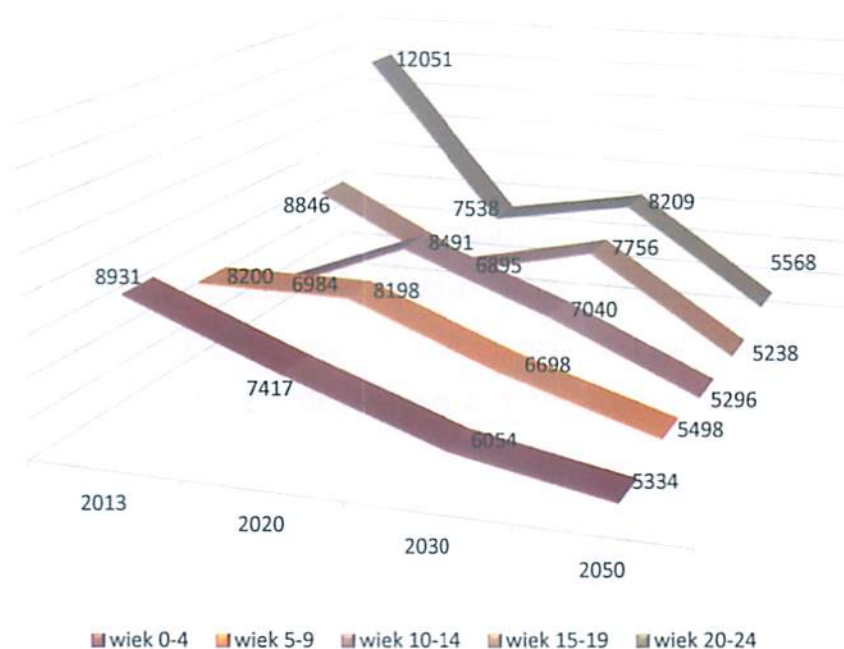

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych na zlecenie OPS, „Raport badawczy na temat sytuacji społecznej miasta Gliwice”

Ważnym elementem polityki społecznej, w tym w sferze prorodzinnej jest wsparcie dzieci i młodzieży, pobudzanie ich aktywności oraz stwarzanie warunków do odpowiedniego rozwoju.

Gliwice znajdują się w grupie miast na prawach powiatu mających najniższy odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym w województwie. Wskaźnik ten w 2014 roku wynosił 15,6%. Zgodnie z prognozą demograficzną dla Gliwic, sytuacja ta będzie się pogarszać w grupie osób do 24 roku życia.

Wykres 9 Prognoza liczby dzieci i młodzieży w Gliwicach do 2050 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Realizując zadania związane z edukacją i wychowaniem w mieście działa sprawny system szkolnictwa. W zakresie szkolnictwa dla młodzieży w 2014 roku funkcjonowały tu: 32 szkoły podstawowe, 26 szkół gimnazjalnych, 8 zasadniczych szkół zawodowych, 14 liceów ogólnokształcących oraz 3 szkoły policealne. Wskaźnik skolaryzacji na poziomie szkół podstawowych wynosi 95,6%, a na poziomie gimnazjalnym 93,4%.

Na poziomie ponadgimnazjalnym w Gliwicach największą grupę absolwentów tworzą uczniowie, którzy ukończyli licea ogólnokształcące (50,6%) a następnie technika (35,8%). Najmniej absolwentów występowało w grupie uczniów szkół zawodowych.

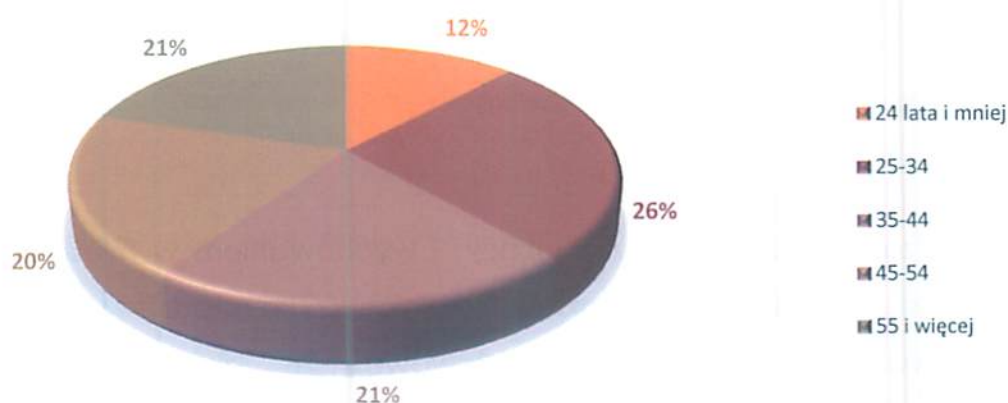
Młodzież gimnazjalna ucząca się w mieście uzyskuje przeciętnie wyższe wyniki niż średnia w regionie. Również w zakresie egzaminu maturalnego uczniowie

uzyskują powyżej średniej w regionie. W Gliwicach w 2014 r. zdawalność wynosiła 75,7%, (lider w województwie 84,1%). Nieznacznie słabiej przedstawiała się zdawalność egzaminów maturalnych w technikach, która kształtowała się na poziomie 61,7%, (lider w regionie 79,7%).

Bezrobocie

Pomimo niskiego poziomu bezrobocia w mieście istotnym problemem ludzi młodych jest sytuacja na rynku pracy. W 2014 roku 12% wszystkich bezrobotnych w mieście stanowiły osoby w wieku poniżej 24 roku życia. Należy zauważyć, że pomimo, podobnie jak w całym regionie, spadku udziału tego typu osób w grupie bezrobotnych w okresie 2007-2014 o 2 p.p. stan taki należy uznać za niekorzystny.

Wykres 10 Struktura bezrobotnych w Gliwicach wg wieku w 2014r.

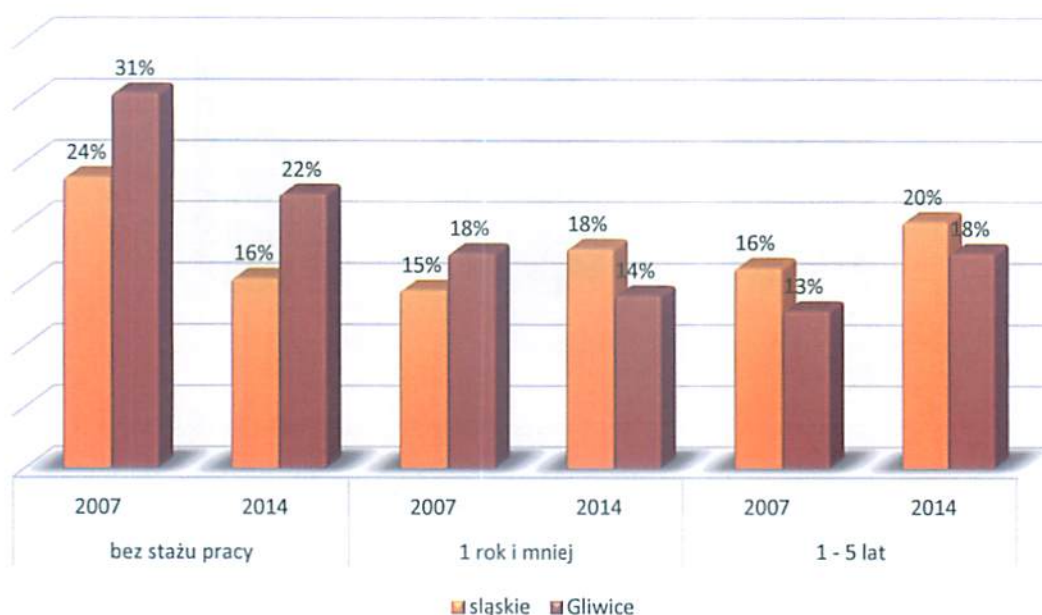

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS BDL

O trudnościach w znalezieniu pracy przez osoby młode świadczyć może również stosunkowo duży udział w liczbie bezrobotnych osób o krótkim stażu pracy. Osoby bez stażu pracy stanowiły w 2014 roku aż 22% ogólnej liczby bezrobotnych. Podobnie duży odsetek reprezentowały osoby o niewielkim stażu pracy (osoby mające staż krótszy niż 5 lat stanowiły 32% ogółu bezrobotnych). Należy jednak podkreślić, iż sytuacja w tym zakresie ulega

poprawie; niemniej wchodzenie osób młodych na rynek pracy stanowi jedno z wyzwań polityki miasta w wymiarze społeczno-ekonomicznym.

Wykres 11 Udział bezrobotnych wg stażu pracy (do 5 lat) w ogólnej liczbie bezrobotnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS BDL

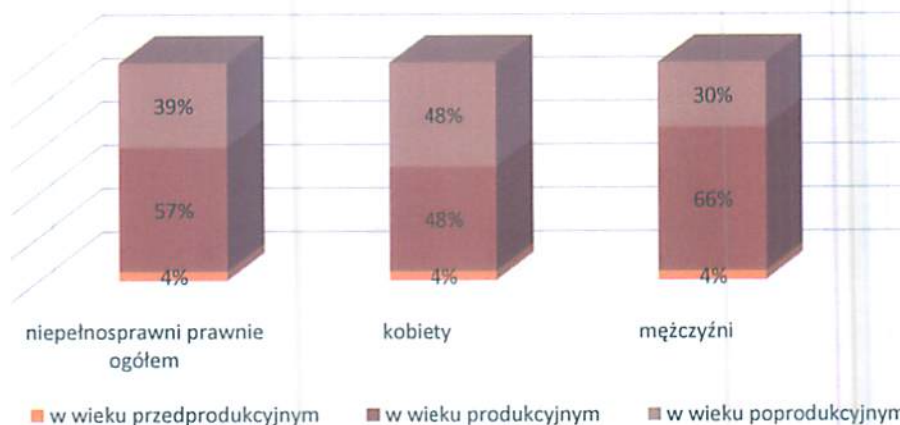
Niepełnosprawni

Grupą wspieraną w polityce społecznej miasta są również osoby niepełnosprawne. Na podstawie danych Narodowego Spisu Powszechnego, w Gliwicach w 2011 roku zamieszkiwało 23.758 osób niepełnosprawnych (powyżej 16 roku życia), tj. 12,7% mieszkańców. W tej grupie 61,3% stanowiły osoby niepełnosprawnie prawnie (tzn. osoby posiadające orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności). W ogólnej liczbie niepełnosprawnych prawnie, tj. 14.573 w Gliwicach 50% stanowiły kobiety.

Wśród osób niepełnosprawnych prawnie w mieście najliczniejszą grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym (8,3 tys. osób) oraz poprodukcyjnym (5,7 tys. osób). Należy podkreślić, że udział niepełnosprawnych prawnie

w grupie w wieku produkcyjnym wśród mężczyzn jest zdecydowanie wyższy i wynosi 66% w stosunku do tej samej grupy wśród kobiet – 48%.

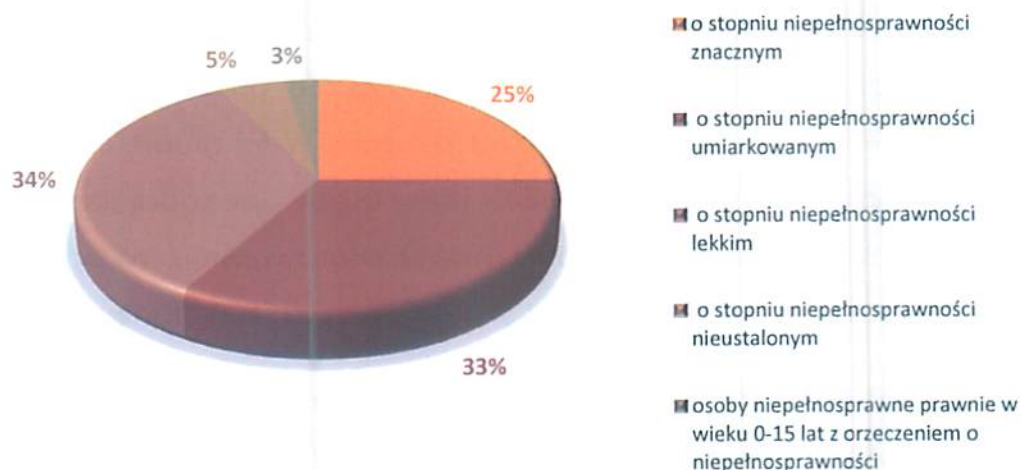
Wykres 12 Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych prawnie w Gliwicach w 2011 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL (wg Narodowego Spisu Powszechnego)

Wśród osób niepełnosprawnych prawnie w mieście największą grupę stanowią osoby o lekkim i umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, odpowiednio 34% i 33% wszystkich tego typu niepełnosprawnych.

Wykres 13 Osoby niepełnosprawne prawnie w Gliwicach w 2011

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL (wg Narodowego Spisu Powszechnego)

W badaniach ankietowych osoby niepełnosprawne oraz opiekunowie osób i dzieci niepełnosprawnych wskazują, jako pożądane zmiany w systemie opieki nad osobami niepełnosprawnymi, na potrzebę zwiększenia wielkości środków finansowych przeznaczanych na ten cel, ułatwienie w realizacji procedur oraz poprawę w szybkości udzielanego wsparcia i stworzenie dodatkowych miejsc - świetlic, zwiększenie oferty zajęć "po szkole" i miejsc integracji. Innymi postulowanymi zmianami jest ułatwienie dostępu do rehabilitacji i urzędzeń rehabilitacyjnych oraz aktywniejsze wsparcie w zakresie uzyskania zatrudnienia.

Wykres 14 Obszary potencjalnej interwencji w zakresie wsparcia dla osób niepełnosprawnych w % udzielonych odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego OPS, „RAPORT BADAWCZY NA TEMAT SYTUACJI SPOŁECZNEJ MIASTA GLIWICE”

Wsparcie osób niepełnosprawnych oraz rodzin i opiekunów tych osób stanowi ważny obszar polityki społecznej Samorządu Gliwic. Pomimo generalnie korzystnej oceny systemu wsparcia wyzwaniem jest jeszcze lepsze włączenie

ich w życie społeczne i zawodowe przy uwzględnieniu zmiany skali potrzeb oraz pojawiających się wyzwań cywilizacyjnych.

Uzależnienia i wsparcie osób uzależnionych

Ważnym obszarem działania w zakresie pomocy i polityki społecznej jest wsparcie i pomoc osobom uzależnionym, w tym od alkoholu i narkotyków. Zjawiska te mają negatywny wpływ zarówno na najbliższe otoczenie osoby uzależnionej jak również na całą społeczność miasta, np. wpływając na poczucie bezpieczeństwa. W Gliwicach wsparcie z tytułu uzależnienia od alkoholu w 2014 roku uzyskały 392 rodziny, natomiast z tytułu narkomani 21 rodzin. Należy jednak podkreślić, iż liczby te nie do końca odzwierciedlają skalę problemu. Część osób uzależnionych i nadużywających tego typu używki nie jest objęta systemem wsparcia polityki społecznej. Z tego też względu konieczne jest kontynuowanie działań profilaktycznych, w szczególności w odniesieniu do młodzieży szkolnej oraz osób młodych w zakresie edukacji, odpowiedniego reagowania na tego typu zjawiska w ich otoczeniu oraz informowania o skutkach zdrowotnych i społecznych takich zjawisk.

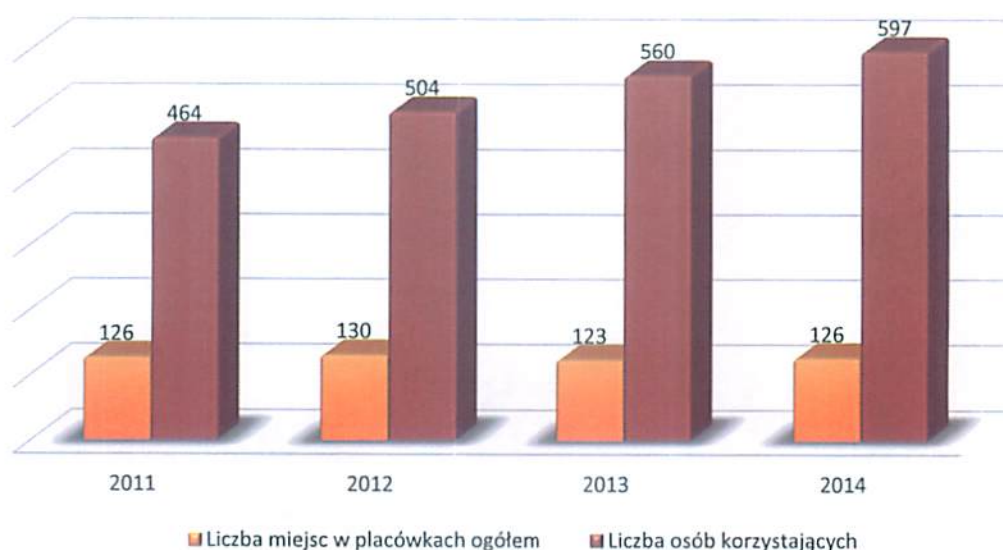
Bezdomność i bezdomni w mieście

Problemem społecznym, znajdującym się w obszarze działania służb społecznych w mieście jest również wsparcie osób bezdomnych. Problematyka bezdomności jest zagadnieniem złożonym, co wynika z faktu, że wpływ na wejście w bezdomność jak i pozostanie w tym stanie wynika zarówno z czynników zewnętrznych jak też uwarunkowań indywidualnych człowieka. Zjawisko to jest również trudne do ujęcia w ramach statystycznych.

W Gliwicach w 2014 roku funkcjonowały dwie placówki „noclegowe” dla bezdomnych, w których liczba miejsc jest stała. Równocześnie następuje przyrost liczby osób korzystających z tych placówek. W 2014 roku z placówek noclegowych w mieście skorzystało 597 osób (liczba miejsc w placówkach 126), natomiast w 2011 r. korzystających było 464. Równocześnie, z różnego

typu pomocy oferowanej przez OPS w Gliwicach wsparcie z tytułu bezdomności uzyskało 406 osób (w 2010 r. 326 osób). Wzrost liczby osób korzystających z placówek dla bezdomnych na terenie miasta przekłada się na wzrost wskaźnika liczby osób przypadających na 1 miejsce noclegowe który w 2014 wyniósł 5, podczas gdy w 2010 roku wyniósł 2. Niemniej w mieście utrzymuje się stała liczba przebywających tam bezdomnych. W badaniu bezpośrednim w dniu 21/22 stycznia 2015 r. na terenie Gliwic przebywało 217 bezdomnych (w 2014 było to 216, a w 2013 r. – 218 osób). Należy jednak podkreślić, iż liczba miejsc noclegowych generalnie zaspokaja potrzeby lokalne w zakresie pomocy bezdomnym co wynika z faktu, iż miejsca te są wykorzystywane rotacyjnie, a część bezdomnych nie jest zainteresowana tego typu wsparciem.

Wykres 15 Miejsca w noclegowniach i schroniskach dla bezdomnych oraz korzystający w latach 2011-2014

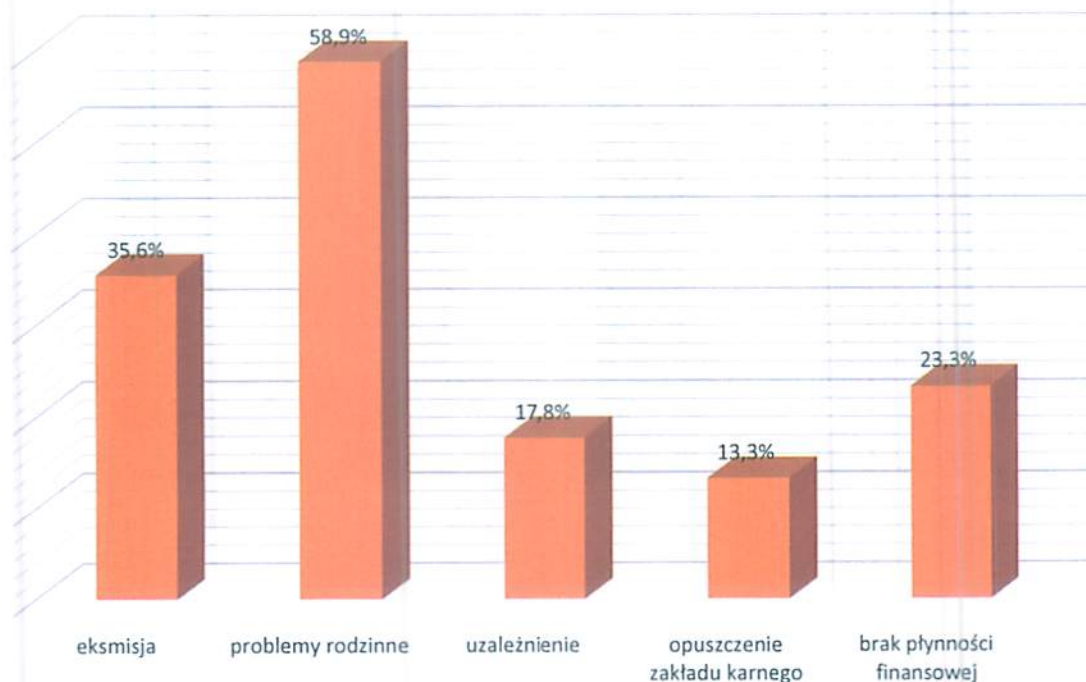
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS, „RAPORT BADAWCZY NA TEMAT SYTUACJI SPOŁECZNEJ MIASTA GLIWICE”

Podstawowym źródłem utrzymania bezdomnych (na podstawie ankiet OPS) pozostawały przede wszystkim zasiłki wypłacane przez Ośrodek Pomocy

społecznej (78,9%), a zaledwie 25% bezdomnych wykonywało prace dorywcze.

Na wzrost liczby osób uzyskujących wsparcie z tytułu bezdomności ma wpływ zwiększająca się liczba toczących się w sądzie postępowań w zakresie eksmisji. W okresie 2005-2013 liczba tego typu spraw wzrosła prawie dwukrotnie i w 2013 r. wyniosła 284 sprawy, z czego w prawie 75% sprawach podstawą były zaległości w opłatach za mieszkanie. Należy podkreślić, że większość tego typu postępowań kończy się orzeczeniem eksmisji, co prowadzić może bezpośrednio do problemu bezdomności. Do głównych przyczyn bezdomności na terenie miasta zaliczyć można problemy o charakterze społecznym, w tym dotyczące problemów rodzinnych, uzależnień oraz problemy ekonomiczne.

Wykres 16 Główne przyczyny bezdomności

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego OPS, „RAPORT BADAWCZY NA TEMAT SYTUACJI SPOŁECZNEJ MIASTA GLIWICE”

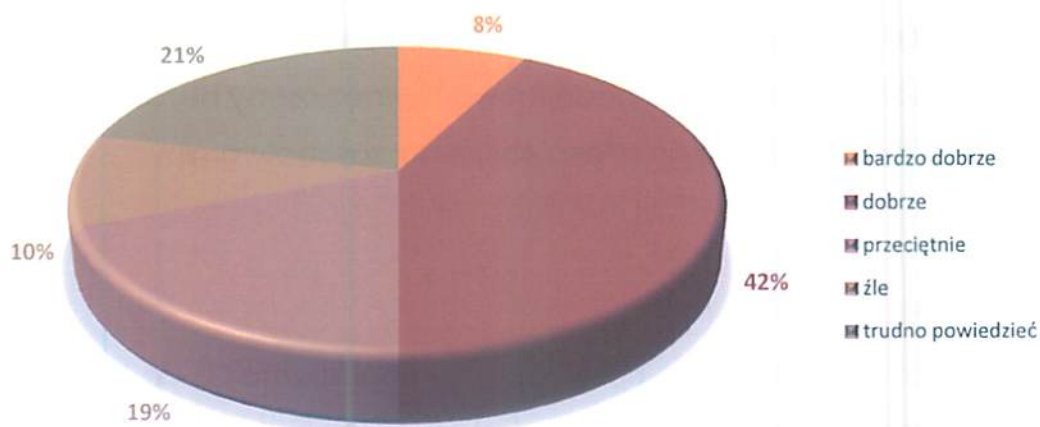
Istotnym problemem w ramach bezdomności jest fakt, że aż 20% bezdomnych nie podejmuje żadnych działań mających na celu wyjście z bezdomności, czego z kolei przyczyną jest brak motywacji i wiary w możliwość zmiany tej sytuacji. Najczęstsze działania podejmowane przez osoby bezdomne dotyczą poszukiwań pracy oraz starań o lokal socjalny z zasobów gminy.

Seniorzy i polityka senioralna

Jak zaznaczono to już wcześniej, sytuacja demograficzna Gliwic, podobnie jak zdecydowanej większości dużych miast w regionie i kraju pogarsza się. Skutkować to będzie zwiększeniem liczebności grupy seniorów. Analizując sytuację demograficzną miasta w ostatnich latach w przekroju ludności według grup wieku i płci można wskazać na znaczny wzrost liczby seniorów w grupach wiekowych 60-64 oraz ponad 70 lat, z czego w grupach wiekowych ponad 70 lat najdynamiczniej rosła liczba osób w przedziale wiekowym 80-84. Charakterystyczna jest również wyraźna dominacja liczby kobiet w każdej grupie wiekowej seniorów, przy czym w grupach najstarszych liczba kobiet dwukrotnie przekracza liczbę mężczyzn.

Problem starzenia się społeczności miasta nie ma tylko charakteru doraźnego. Również prognoza demograficzna wskazuje, że liczba osób w grupach wiekowych, które w ciągu najbliższych lat będą opuszczać rynek pracy zasilając tym samym grupę seniorów będzie stanowiła dużą część lokalnej populacji. Dotyczy to zarówno osób w przedziale wiekowym 60-64, a zwłaszcza osób w przedziale 55-59, co oznacza, że w najbliższych 10-12 latach liczba seniorów w Gliwicach znacznie wzrośnie, a polityka senioralna będzie stanowiła jedno z najważniejszych wyzwań.

Wykres 17 Ocena pomocy oferowanej na rzecz seniorów na terenie Gliwic

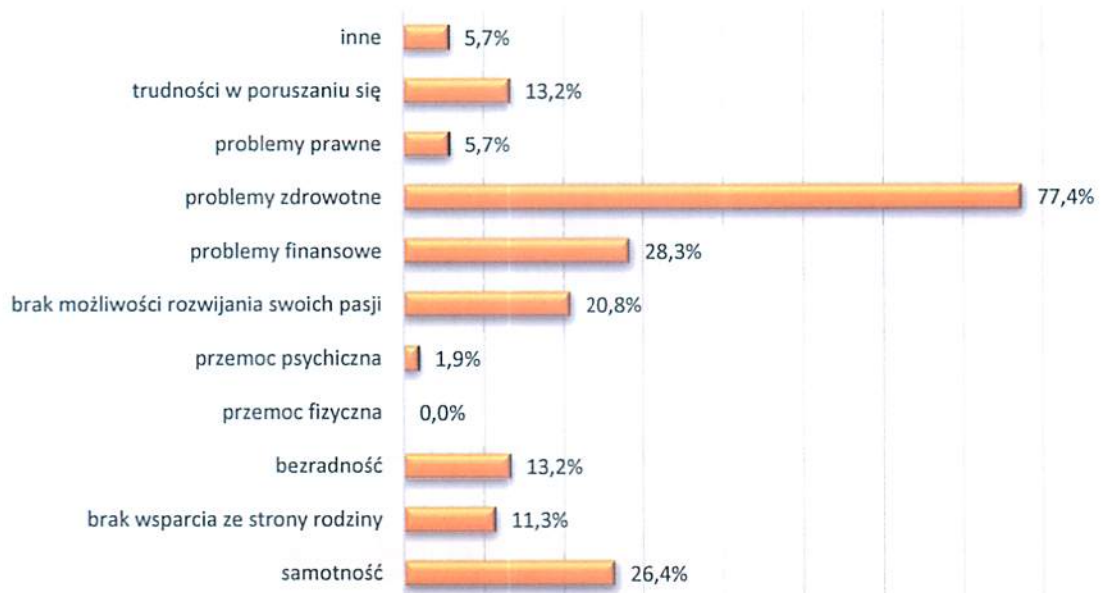

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego OPS, „RAPORT BADAWCZY NA TEMAT SYTUACJI SPOŁECZNEJ MIASTA GLIWICE”

Gliwiccy seniorzy, generalnie deklarują wysoki poziom aktywności i duże zainteresowanie korzystaniem z różnego rodzaju usług i udogodnień, które są oferowane w mieście. Połowa ankietowanych seniorów uznała, że dostępna oferta jest dobra lub bardzo dobra. Głównym ograniczeniem w korzystaniu z dostępnej oferty jest stan zdrowia respondentów, a także dosyć wysoki poziom bierności. Wśród form wsparcia atrakcyjnych dla respondentów podkreślić należy wysokie oceny działalności Klubu Seniora, który doceniany jest zarówno w aspekcie programu, jak również atmosfery tworzonej dla osób starszych.

Potencjalny zakres konkretnego wsparcia oczekiwanego przez seniorów obejmuje: usługi opiekuńcze, usługi prozdrowotne, rehabilitacyjne, usługi dla gospodarstwa domowego, w tym pomoc w robieniu zakupów, usługi remontowe i drobne naprawy, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, pomoc w kontaktach z instytucjami (np. urzędy, prawnicy), wsparcie w pokonywaniu barier cywilizacyjno-technologicznych, m.in. podnoszenie kompetencji informatycznych, w tym w zakresie umiejętności korzystania z e-usług.

Wykres 18 Główne trudności, z którymi borykają się seniorzy w Gliwicach

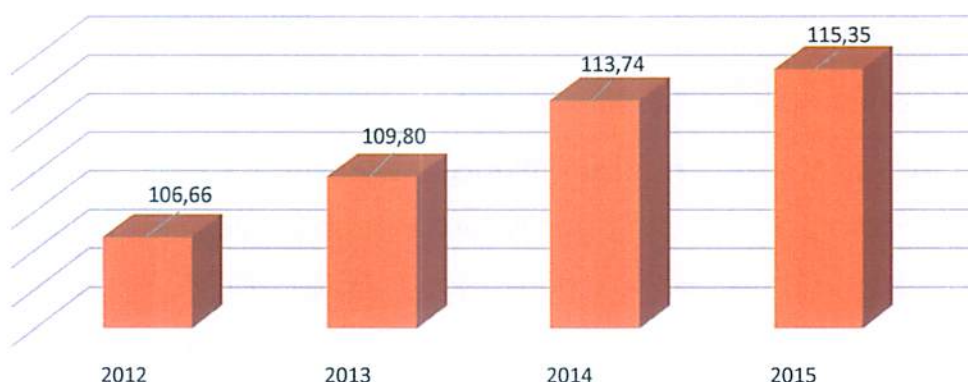

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego OPS, „RAPORT BADAWCZY NA TEMAT SYTUACJI SPOŁECZNEJ MIASTA GLIWICE”

Pomoc społeczna w budżecie miasta

Zagadnienia polityki społecznej stanowią istotną pozycję w wydatkach miasta. Wydatki na pomoc społeczną w roku 2015 zaplanowano w wysokości 115,35 mln zł. Należy podkreślić, iż pula środków przeznaczonych na realizację zadań związanych z pomocą społeczną systematycznie rośnie. W odniesieniu do roku 2012 nastąpił wzrost wartości wydatków na ten cel o 8%.

Wykres 19 Wydatki budżetu Gliwic w zakresie polityki i pomocy społecznej w latach 2012-2015 w mln zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Gliwice

W 2015 roku największą pulę środków na cele pomocy społecznej z budżetu miasta, tj. 86% przeznaczono na działania ujęte w dziale 852 obejmującym: finansowanie Ośrodka Pomocy Społecznej, domów pomocy społecznej, domów dziecka, Środowiskowego Domu Samopomocy, wsparcie rodzin zastępczych oraz działania dot. bezdomności. Od 2012 roku w ramach działań miasta finansowane są również działania w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej (stypendia socjalne dział – 854). W roku 2015 na ten cel przeznaczono 674 670,00 zł.

Tabela 3 Wydatki na cele pomocy społecznej z budżetu Miasta Gliwice w latach 2012-2015

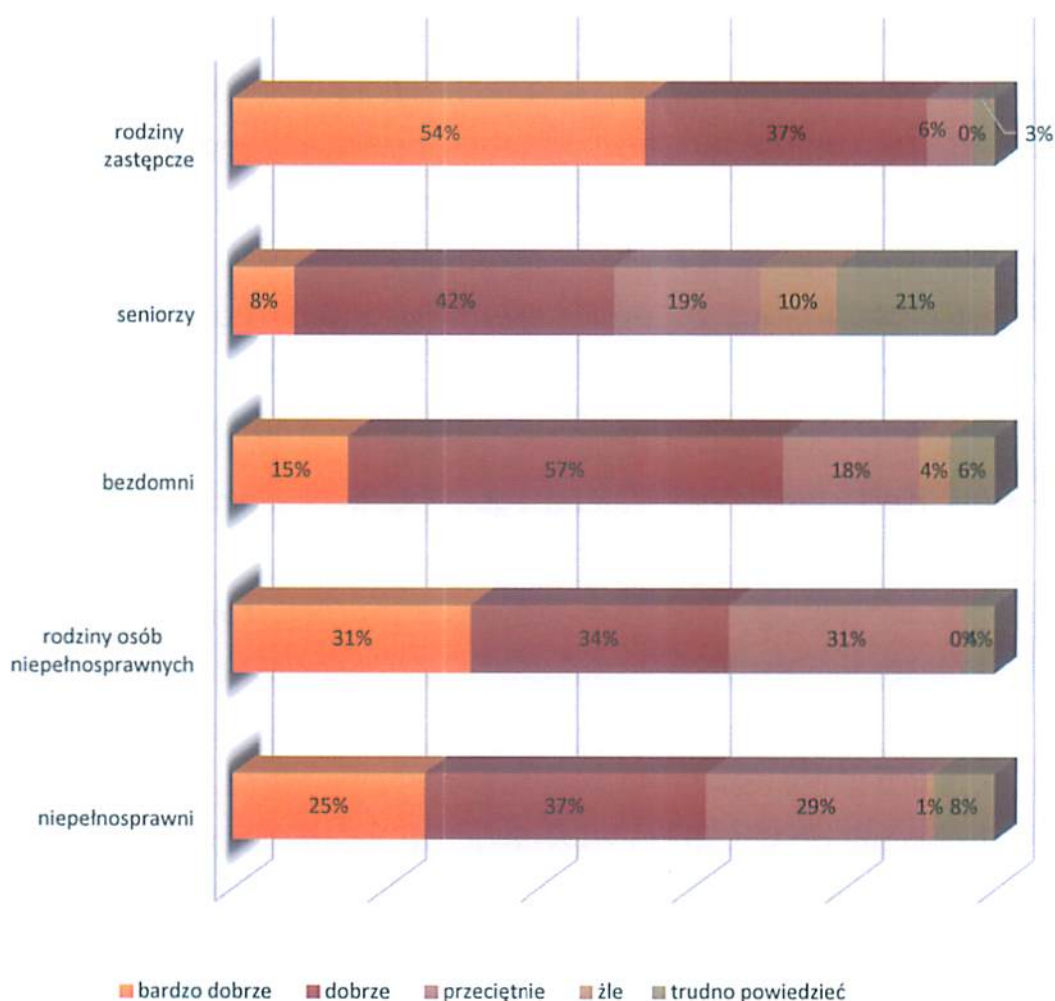
Dział klasyfikacji budżetowej	2012	2013	2014	2015
	zł	zł	zł	zł
ochrona zdrowia (programy promocji zdrowia, składki na ubezpieczenia zdrowotne osób nieobjętych obowiązkowym ubezpieczeniem: bezrobotni, dzieci) dział - 851	6 917 531,13	7 542 797,31	7 757 433,64	7 321 233,54
pomoc społeczna (Ośrodek Pomocy Społecznej, domy pomocy społecznej, domy dziecka, rodziny zastępcze, Środowiskowy Dom Samopomocy, bezdomność) dział - 852	90 418 94,28	93 943 846,43	95 584 392,00	98 896 294,17
pozostałe zadania z zakresu polityki społecznej (Powiatowy Urząd Pracy, Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, Żłobki Miejskie, pomoc osobom niepełnosprawnym) dział - 853	9 325 136,95	8 313 828,61	10 040 159,82	8 456 305,13
edukacyjna opieka wychowawcza (stypendia socjalne) dział - 854	0,00	0,00	356 735,55	674 670,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Gliwice

W 2015 roku ze środków budżetu miasta w wysokości 3,3 mln zł realizowano również działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom, w tym aż 97% przeznaczono na działania dotyczące profilaktyki i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, natomiast 3% na przeciwdziałanie narkomanii.

Dbłość o sprawy i wsparcie społeczne przekłada się na wysoką ocenę tej pomocy. W ocenie badanych osób uzyskujących wsparcie w ramach lokalnych instrumentów systemu pomocy społecznej wsparcie to spełnia oczekiwania osób je uzyskujących; jest ono oceniane bardzo dobrze lub dobrze. Świadczy to o właściwie zorganizowanym i sprawnie działającym systemie pomocy społecznej, dla którego głównym wyzwaniem będzie utrzymanie wysokiego poziomu świadczonych usług oraz elastyczne reagowanie na pojawiające się wyzwania.

Wykres 20 Ocena pomocy świadczonej na rzecz osób z grup wsparcia na terenie Gliwic

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego OPS, „RAPORT BADAWCZY NA TEMAT SYTUACJI SPOŁECZNEJ MIASTA GLIWICE”

2.3. Aktywność i poziom dostosowania społecznego na tle innych jednostek samorządu terytorialnego w regionie

Dla zobrazowania stopnia problemów i poziomu aktywności społecznej mieszkańców Gliwic można oprzeć się na przeprowadzonych badaniach porównawczych na poziomie regionalnym. Opierając się na zdefiniowanych dwóch indeksach², tj. indeksie aktywności gospodarczej oraz indeksie niedostosowania społecznego, które służą analizie i porównaniu zjawisk w rozkładzie terytorialnym, można ocenić sytuację społeczną miasta jako przeciętną. W zakresie aktywności społecznej mieszkańców Gliwice plasują się w grupie miast o przeciętnej aktywności. Wynika to z niskiej oceny aktywności politycznej mieszkańców wyrażonej wskaźnikiem liczby kandydatów do rad powiatu i miasta, relatywnie niską frekwencją w pierwszym głosowaniu wyborów do samorządu terytorialnego, przeciętną pozycją w zakresie dostępności NGO's (wyrażoną liczbą aktywnych organizacji pozarządowych przypadających na 10 tys. mieszkańców), a także poziomem przedsiębiorczości (liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON przypadających na 10 tys. mieszkańców oraz liczba podmiotów nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON przypadających na 10 tys. mieszkańców). W zakresie niedostosowania społecznego sytuacja Gliwic również przedstawia się na poziomie przeciętnym. Wynika to z:

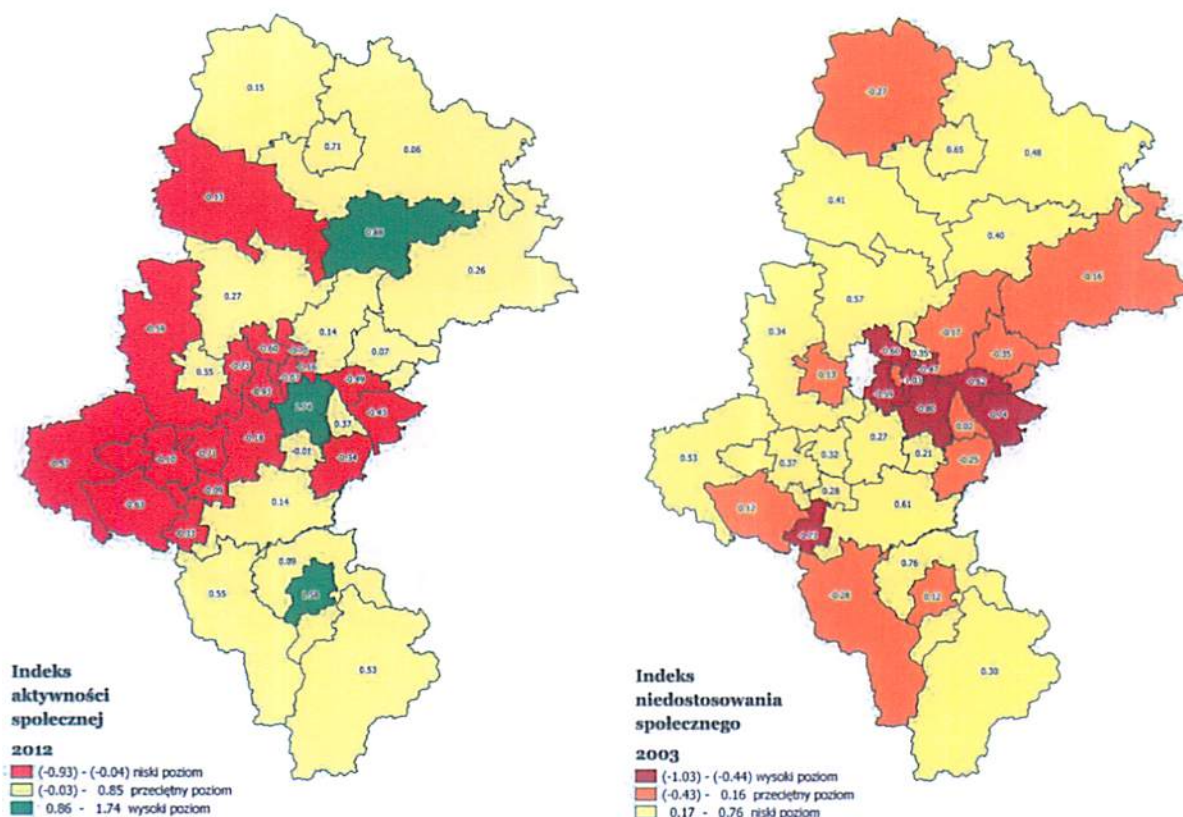
- przeciętnego poziomu współczynnika przestępczości określonego na podstawie liczby przestępstw stwierdzonych ogółem, kradzieży, włamań, przestępstw kryminalnych, rozbojów, bójek i pobić oraz uszkodzeń mienia,
- przeciętnego wskaźnika korzystających z systemu pomocy społecznej określonego na podstawie: liczby osób w rodzinach pobierających świadczenia z pomocy społecznej oraz liczby osób objętych wyłącznie

² Ocena na podstawie „Moduł Społeczny – część I AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM, CZĘŚĆ II NIEDOSTOWANIE SPOŁECZNE W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM”, (raporty z badań), Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, <http://rcas.slaskie.pl>

pomocą społeczną w postaci pracy socjalnej przypadających na 10 tys. mieszkańców,

- niskiego poziomu wskaźnika samobójstw przypadających na 10 tys. mieszkańców.

Rysunek 3 Indeks aktywności społecznej i niedostosowania społecznego w powiatach województwa śląskiego w 2012 r.

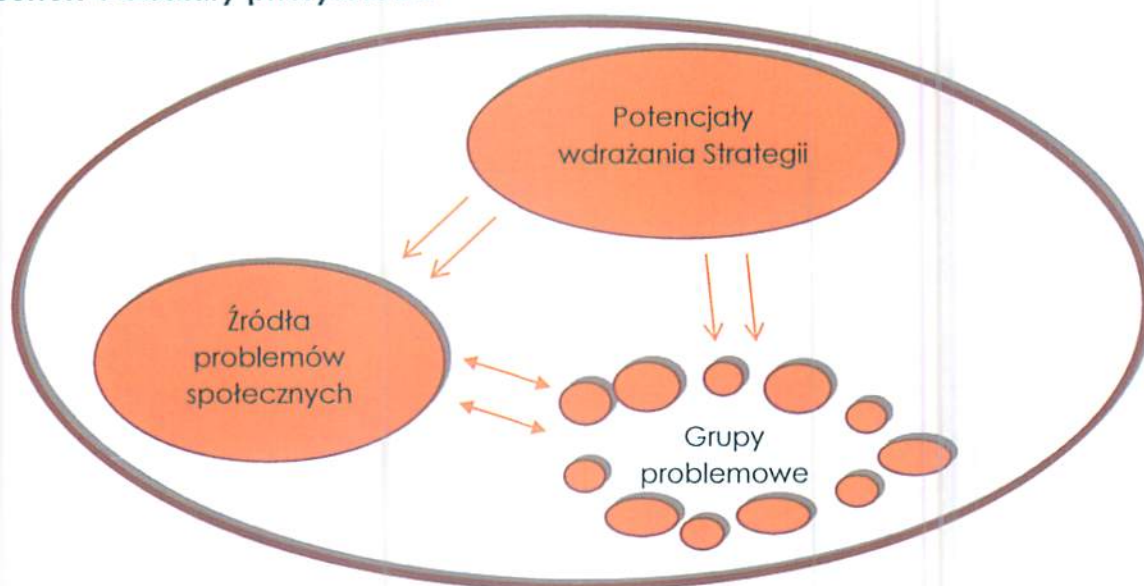

Źródło: „Moduł Społeczny – część I AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM, CZĘŚĆ II NIEDOSTOWANIE SPOŁECZNE W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM” (raporty z badań), Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, <http://rcas.slaskie.pl>

3. Kluczowe problemy wraz z prognozą ich zmian

Przeprowadzona analiza problemów i sytuacji społecznej miasta oraz analiza dotychczasowego systemu wsparcia z systemu pomocy społecznej pozwala na zdefiniowanie kluczowych zagadnień wpływających na kształt i kierunki polityki społecznej Gliwic w perspektywie roku 2025. Zagadnienia te zdefiniowane jako obszary priorytetowe, powinny skupiać aktywność władz miasta i podmiotów działających w sferze pomocy społecznej.

Rysunek 4 Obszary priorytetowe

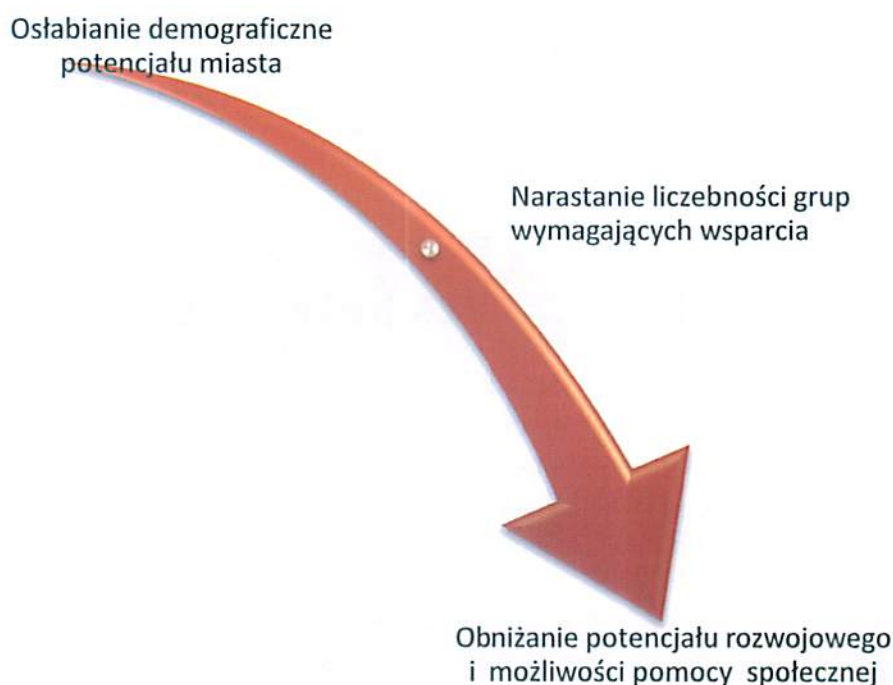
Źródło: opracowanie własne

Za kluczowy i horyzontalny problem należy uznać pogarszającą się sytuację demograficzną. Problem ten może w przyszłości implikować i pogłębiać inne problemy w sferach życia społeczno-gospodarczego miasta, co z kolei wpływać może na zwiększenie liczby osób wymagających wsparcia, potrzebę zmian na rynku pracy, potrzeby w zakresie kształtowania nowych usług społecznych, czy też – ograniczając możliwości rozwojowe miasta w aspekcie

budżetowym – negatywnie wpływać na zaspokajanie potrzeb osób i grup problemowych uzyskujących wsparcie z systemu pomocy społecznej.

Pomimo generalnie korzystnej oceny systemu wsparcia realizowanego w mieście wyzwaniem będzie dalsze podnoszenie jakości świadczonych usług systemu pomocy społecznej oraz jeszcze lepsze dopasowanie oferty do zmieniających się potrzeb jej odbiorców.

Rysunek 5 Ostrzegawczy scenariusz potencjalnych konsekwencji problemu generalnego

Źródło: opracowanie własne

Na wyznaczenie celów i kierunków działań realizowanych w ramach polityki społecznej wpływ ma zatem nie tylko obecna sytuacja lecz w znacznej mierze prognozowane zmiany i procesy kształtujące zachowania i postawy społeczne oraz tendencje ogólne stanowiące uwarunkowania życia społeczności

lokalnej. W procesie określenia celów i kierunków działań należy również brać pod uwagę możliwe zjawiska negatywne, które mogą wystąpić w poszczególnych obszarach w przypadku braku działań zapobiegawczych.

Rysunek 6 Potencjalne konsekwencje głównych negatywnych procesów mogących wywoływać problemy społeczne przy braku odpowiednich działań zapobiegawczych

Obszar priorytetowy: Źródła sytuacji społecznej

- słabnące poczucie bezpieczeństwa,
- rosnące trudności w zachowaniu standardu życia, frustracja,
- zmiana modelu rodziny i rozluźnienie więzi międzypokoleniowych,
- rosnące trudności ze znalezieniem pracy mieszkańców w wieku 50+,
- narastające rozwarstwienie społeczne,
- narastające postawy roszczeniowe.

Obszar priorytetowy: Grupy problemowe

- narastające problemy rodzinne, w tym konflikty, uzależnienia,
- zmniejszenie środków do życia → problemy bytowe → eksmisja,
- wzrost zapotrzebowania na usługi zdrowotne i opiekuńcze,
- zwiększenie wydatków socjalnych kosztem innych zadań miasta,
- zwiększone zapotrzebowanie na kształtowanie przestrzeni odpowiadające narastającym problemom związanym z obniżeniem poziomu aktywności i sprawności mieszkańców.

Obszar priorytetowy: Potencjały wdrażania Strategii

- obniżenie aktywności społecznej i uczestnictwa mieszkańców w realizacji działań rozwojowych,
- wzrost zapotrzebowania na wsparcie socjalne,
- trudności w wykreowaniu skutecznych i efektywnych usług społecznych wynikające z potrzeby ich dostosowania do dynamiki zmieniających się potrzeb.

Źródło: opracowanie własne

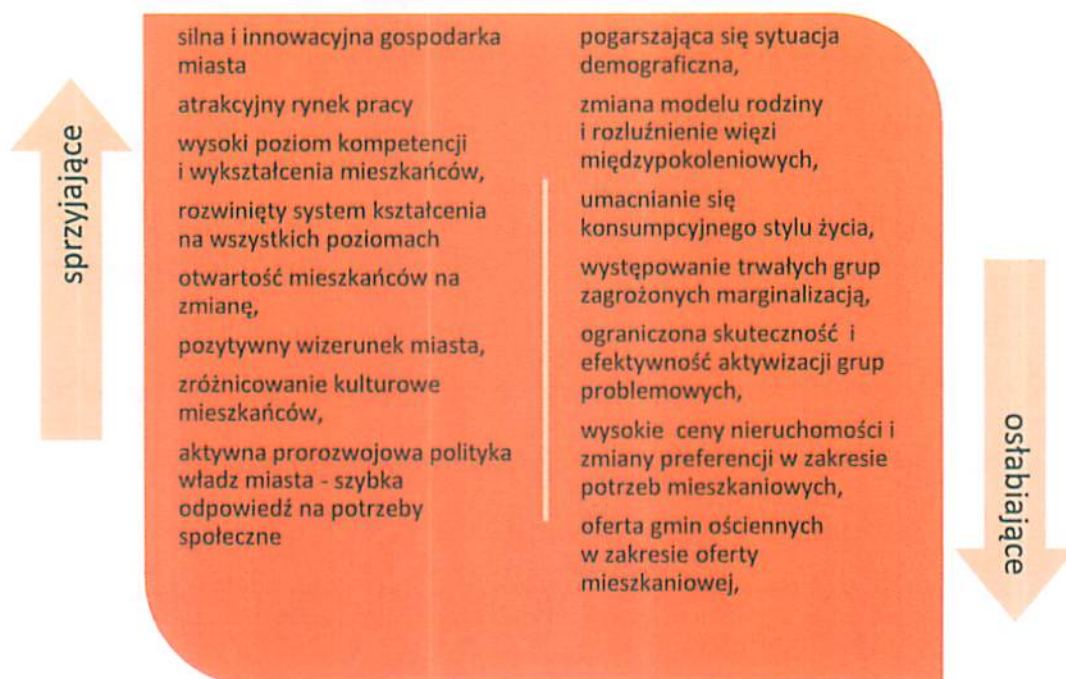
4. Misja, cele i kierunki działania

4.1. Misja

Sformułowana misja odzwierciedla kluczowe cechy i wartości istotne dla miasta i jego mieszkańców w aspekcie społecznym. Jest również fundamentem nakreślenia celów w ramach zdefiniowanych obszarów priorytetowych i kierunków działań służących ich osiągnięciu. Jest ona zatem podstawą kształtowania nowoczesnej polityki społecznej ukierunkowanej w pierwszej kolejności na zapobieganie powstawania problemów społecznych, nie pomijając jednak realizacji zadań związanych z rozwiązywaniem już istniejących problemów oraz wsparcia osób i grup tego wymagających.

U podstaw sformułowania misji sytuacji społecznej Gliwic leżą zarówno cechy społeczności lokalnej, wartości jak również procesy zachodzące w mieście, które już aktualnie decydują i w przyszłości będą kształtowały sytuację społeczną miasta oraz jego możliwości rozwojowe.

Rysunek 7 Kluczowe cechy i procesy charakteryzujące i wpływające na kształtowanie się sfery społecznej

Źródło: opracowanie własne

Przyjęte podejście i koncepcja interwencji publicznej w obszarze społecznym stanowi podstawę sformułowania misji polityki społecznej Gliwic.

Misja:

Gliwice otwartym miastem aktywnie wspierającym równość szans i możliwości rozwojowych mieszkańców oraz tworzącym atrakcyjne warunki realizacji aspiracji życiowych

4.2. Cele strategiczne i kierunki działań

W ramach poszczególnych obszarów priorytetowych zdefiniowano cele strategiczne o horyzoncie czasowym do roku 2025, dla których wyznaczono kierunki działań.

W obszarze priorytetowym A - *Źródła sytuacji społecznej* jako cele strategiczne wyznaczono:

- Cel A.1. Stworzenie dogodnych warunków rozwoju ekonomicznego i kształtowania karier zawodowych mieszkańców.
- Cel A.2. Wsparcie rodziny jako fundamentu stabilizacji społecznej miasta.
- Cel A.3. Wsparcie zaangażowania mieszkańców w rozwiązywanie problemów wspólnoty lokalnej.

W obszarze B - *Grupy problemowe* jako cele strategiczne wyznaczono:

- Cel B.1. Aktywizacja społeczna osób w wieku senioralnym (wchodzących w wiek senioralny).
- Cel B.2. Zapewnienie odpowiednich warunków dla poprawy życia osobom niepełnosprawnym.

- Cel B.3. Przeciwdziałanie patologiom i ograniczenie skutków ich społecznego oddziaływania.

W obszarze C - *Potencjały wdrażania Strategii* jako cele strategiczne wyznaczono:

- Cel C.1. Integracja lokalnych potencjałów i aktorów na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.
- Cel C.2. Podnoszenie potencjału podmiotów zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych.

<i>Kierunki działań</i>	
<i>Źródła sytuacji społecznej</i>	
Cel A.1. Stworzenie dogodnych warunków rozwoju ekonomicznego i kształtowania karier zawodowych mieszkańców	A.1.1. Wsparcie realizacji innowacyjnych programów nauczania i nowatorskich kierunków nauki A.1.2. Podniesienie jakości kształcenia na poziomie ponadgimnazjalnym A.1.3. Wsparcie współpracy szkoły – przedsiębiorcy w zakresie dostosowania kierunków kształcenia do potrzeb i zdobycia praktycznych umiejętności zawodowych oraz umożliwiającej harmonijne przejście absolwentów między kształceniem a pracą A.1.4. Podnoszenie aktywności zawodowej w problemowych grupach społecznych, w tym: przerywanie dziedziczenia negatywnych wzorców pasywności i roszczeniowości, usuwanie barier w wejściu na rynek grup defaworyzowanych, aktywizacja zawodowa seniorów A.1.5. Wzrost zainteresowania przedsiębiorców społeczną

	<p>odpowiedzialnością biznesu oraz ich wsparcie w zakresie zarządzania zasobami ludzkimi i tworzenia atrakcyjnych miejsc pracy</p>
<p>Cel A. 2. Wsparcie rodziny jako fundamentu stabilizacji społecznej miasta</p>	<p>A.2.1. Wdrożenie lokalnych instrumentów polityki prorodzinnej</p> <p>A.2.2. Tworzenie oferty i infrastruktury aktywnego spędzania czasu wolnego dla młodzieży, w tym w obszarze kultury, sportu i rekreacji</p> <p>A.2.3. Poprawa jakości zasobów komunalnych</p> <p>A.2.4. Kontynuowanie działań związanych ze wspieraniem rodzin wielodzietnych</p> <p>A.2.5. Monitorowanie sytuacji i wsparcie osób/ rodzin zagrożonych bezdomnością</p>
<p>Cel A.3. Wsparcie zaangażowania mieszkańców w rozwiązywanie problemów wspólnoty lokalnej</p>	<p>A.3.1. Wsparcie działalności organizacji pozarządowych umożliwiających włączenie się mieszkańców w rozwiązywanie problemów społecznych miasta</p> <p>A.3.2. Promocja organizowania lokalnych grup wsparcia i grup samopomocowych</p> <p>A.3.3. Realizacja projektów rewitalizacji technicznej w ścisłym powiązaniu z działaniami aktywizującymi mieszkańców i grupy problemowe</p>
<p>Grupy problemowe</p>	
<p>Cel B.1. Aktywizacja społeczna osób w wieku senioralnym (wchodzących w wiek senioralny)</p>	<p>B.1.1. Rozwój form aktywizacji osób starszych, w tym wsparcie tworzenia i działalności grup zainteresowań integrujących osoby starsze, promowanie udziału osób starszych w wolontariacie</p>

	<p>B.1.2. Rozwój form umożliwiających seniorom dzielenie się doświadczeniami z osobami młodymi</p> <p>B.1.3. Wsparcie w realizacji opieki osób starszych, w tym pomoc rodzinom w aktywizacji osób starszych</p> <p>B.1.4. Propagowanie idei pomocy sąsiedzkiej</p>
<p>Cel B.2. Zapewnienie odpowiednich warunków dla poprawy życia osobom niepełnosprawnym</p>	<p>B.2.1. Tworzenie przyjaznej przestrzeni miasta pozbawionej barier utrudniających funkcjonowanie osób niepełnosprawnych, starszych oraz rodzin</p> <p>B.2.2. Wsparcie profilaktyki zdrowotnej i poprawa dostępności usług opiekuńczych oraz rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych</p> <p>B.2.3. Wsparcie rodzin osób zależnych w zakresie opieki nad osobami niepełnosprawnymi</p> <p>B.2.4. Wsparcie usamodzielniania się osób niepełnosprawnych</p>
<p>Cel B.3. Przeciwdziałanie patologiom i ograniczenie skutków ich społecznego oddziaływania</p>	<p>B.3.1. Rozwój pomocy psychologicznej i terapeutycznej dla osób uzależnionych i bezdomnych</p> <p>B.3.2. Prowadzenie działań profilaktycznych na rzecz zapobiegania uzależnieniom i problemom związanym z nimi</p> <p>B.3.3. Wsparcie działań na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej osób z problemem uzależnienia</p> <p>B.3.4. Wsparcie rodzin nie w pełni realizujących swoje funkcje, w szczególności wychowawcze</p> <p>B.3.5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie</p>

	<p>B.3.6. Wzrost poziomu samodzielności, aktywności, zaradności osób z grup dotkniętych bezradnością, problemami opiekuńczo-wychowawczymi, osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze, zakłady karne i placówki dla bezdomnych</p>
<p>Potencjały wdrażania Strategii</p>	
<p>Cel C.1. Integracja lokalnych potencjałów i aktorów na rzecz rozwiązywania problemów społecznych</p>	<p>C.1.1. Wspieranie idei wolontariatu i inicjatyw podejmowanych w tym zakresie</p> <p>C.1.2. Partnerstwo podmiotów lokalnych w monitorowaniu sytuacji społecznej miasta i kreowaniu lokalnej polityki społecznej</p> <p>C.1.3. Wsparcie działań na rzecz kultywowania tradycji lokalnej mieszkańców oraz kultury i tradycji mniejszości</p>
<p>Cel C.2. Podnoszenie potencjału podmiotów zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych</p>	<p>C.2.1. Dostosowanie kompetencji realizatorów pomocy społecznej do potrzeb</p> <p>C.2.2. Intensyfikacja współpracy służb i podmiotów miejskich w zakresie szybkiego reagowania na problemy społeczne oraz wypracowania innowacyjnych partnerskich projektów</p>

5. System wdrażania Strategii

5.1. Podmioty uczestniczące w realizacji Strategii

Strategia jako wyraz polityki w zakresie rozwiązywania i przeciwdziałania problemom w warstwie społecznej wymaga zarówno wypełniania ustawowych obowiązków nałożonych na miasto, jak również kreowania lokalnych inicjatyw na rzecz wsparcia i rozwoju mieszkańców oraz rozwiązywania ich problemów. Z tego też względu niezwykle istotnym jest określenie układu podmiotowego procesu wdrażania.

Podmiotem odpowiedzialnym za realizację Strategii będzie Prezydent Miasta Gliwice działający poprzez właściwy wydział w Urzędzie Miejskim zajmujący się sprawami polityki społecznej tj. Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych. Wydział będzie odpowiedzialny za koordynację działań wynikających ze Strategii oraz utrzymywanie stałych kontaktów z innymi jednostkami i podmiotami (w tym miejskimi) działającymi w obszarze polityki i pomocy społecznej. W ramach prac Wydziału realizowana będzie współpraca z innymi wydziałami i jednostkami m.in. poprzez działanie roboczych zespołów, na forach których będzie możliwe ustalenie płaszczyzn koordynacji w zakresie własnych rocznych planów działań służących wdrożeniu Strategii, jak również inicjowania projektów realizowanych przez poszczególne jednostki. W wyniku prac Wydziału powinno nastąpić:

- wypracowanie nowych propozycji i rekomendacji dla władz miasta w zakresie instrumentów realizacji Strategii, w tym w zakresie konkretnych zadań, wspierania zmian w procesie obiegu informacji pomiędzy lokalnymi podmiotami itp.,
- gromadzenie i ocena działań i projektów zgłaszanych przez innych uczestników i partnerów procesu wdrażania, w tym na wniosek komisji konkursowych opiniowanie wniosków o dotacje, w zakresie spraw

związanych z realizacją Strategii, w otwartych konkursach prowadzonych przez inne wydziały,

- monitorowanie sytuacji społecznej miasta,
- przygotowanie raportu z realizacji Strategii, w tym wskazywanie problemów w procesie wdrażania,
- prowadzenie monitoringu zewnętrznych środków finansowych, które będą mogły być wykorzystane na rzecz realizacji projektów i działań.

W proces wdrażania powinny zostać zaangażowane również inne podmioty i instytucje publiczne oraz prywatne działające w Gliwicach na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, wsparcia osób i grup problemowych, jak również na rzecz włączenia społecznego i przeciwdziałania marginalizacji. Do uczestników realizacji wdrażania Strategii zaliczyć należy m.in. Ośrodek Pomocy Społecznej w Gliwicach, Straż Miejską, Policję, Powiatowy Urząd Pracy w Gliwicach, szkoły oraz miejskie instytucje kultury. Niezwykle ważne będzie wzmocnienie współpracy i pobudzania aktywności organizacji pozarządowych z kluczową rolą Gliwickiego Centrum Organizacji Pozarządowych.

5.2. Ramy finansowe i instrumenty realizacji Strategii

Zdecydowana część działań związanych z realizacją zadań z zakresu polityki społecznej jest finansowana ze środków budżetu Miasta Gliwice. Niemniej, podejmując nowe innowacyjne instrumenty wspierające rozwiązywanie problemów społecznych opierać się również należy na montażu środków pochodzących ze źródeł zewnętrznych. Istotną rolę wspierającą w realizacji projektów służących realizacji Strategii stanowić mogą środki pochodzące z programów współfinansowanych środkami finansowymi Unii Europejskiej, w szczególności Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Źródłem finansowania i współfinansowania zadań służących osiągnięciu celów Strategii będą środki:

- budżetu państwa,
- Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- innych programów i grantów,
- środki własne, w tym prywatne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

Podstawowymi instrumentami wdrażania Strategii będą działania bieżące Samorządu Miasta, wynikające z jego kompetencji, w tym:

- działania na rzecz poprawy stanu zdrowia mieszkańców miasta,
- działania związane z prowadzeniem domów pomocy społecznej,
- realizacja zadań związanych z działaniem placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz funkcjonowaniem rodzin zastępczych,
- pomocy bezdomnym,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- pomoc niepełnosprawnym,
- przeciwdziałanie uzależnieniom,
- realizacja zadań wynikających z regulacji dotyczących opieki nad dzieckiem w wieku do lat 3,
- wsparcie w procesie adaptacji społecznej dla repatriantów.

W systemie wdrażania istotną rolę będą odgrywały również programy wynikające z ustawy o pomocy społecznej oraz z innych przepisów szczegółowych nakładających na samorząd miasta obowiązki związane z przygotowaniem odpowiednich programów i ich realizacją, a nakierowanych na konkretne grupy problemowe.

Rysunek 8 Instrumenty wdrażania Strategii

Źródło: opracowanie własne

Miasto – realizując zasadę otwartości i partnerstwa – poza projektami własnymi wspierać powinno również projekty innych instytucji i podmiotów służące osiągnięciu celów Strategii; projekty te powinny spełniać brzegowe kryteria, do których zaliczyć należy:

- skalę oddziaływania projektu (zakres problemów, na które realizacja projektu może wpływać),
- trwałość projektu i skutków jego realizacji biorąc pod uwagę możliwości podtrzymywania projektu,
- partnerską realizację przygotowania i wdrażania projektu,
- wpływ na zmniejszenie skutków problemu kluczowego – problemu demograficznego oraz problemów szczegółowych,
- koszty realizacji i dalszego utrzymania projektu, które nie powinny przekraczać możliwości finansowych realizatorów i partnerów,
- skalę dodatkowych efektów wspierających pozytywne procesy społeczno-gospodarczego rozwoju w mieście.

6. Monitoring Strategii i sytuacji społecznej miasta

Sytuacja społeczna na szczeblu lokalnym podlega dynamicznym przemianom. Zmiany związane z „mega” procesami, tj. globalizacją, przepływem ludności, konfliktami zbrojnymi, zmianami stylu życia wpływają na procesy lokalne, w tym stan i perspektywy lokalnej gospodarki, rynek pracy i szeroko rozumiane warunki zamieszkania. Strategia powinna zatem być narzędziem elastycznym i pozwalać na szybką reakcję na zmiany zachodzące zarówno w skali lokalnej, jak i na zmiany uwarunkowań wyływających z szerszego otoczenia. Z tego też względu niezwykle istotne jest stałe monitorowanie i ewaluacja ogólnej sytuacji społecznej miasta oraz procesu wdrażania Strategii. Proces ten powinien pozwolić na opis i ocenę sytuacji miasta, określenie możliwości i ograniczeń w realizacji zadań i projektów własnych i wsparcia innych podmiotów, usprawnienie zarządzania, podejmowanie działań interwencyjnych oraz ewentualne dokonywanie uzasadnionych korekt w zakresie wyznaczonych celów i kierunków działań.

Rysunek 9 Cykl procesu monitorowania i ewaluacji Strategii

Źródło: opracowanie własne

Proces monitorowania Strategii powinien być ściśle powiązany z systemem monitorowania polityki rozwoju Miasta, którego istotnym elementem jest coroczny *Raport o stanie miasta*. W ramach monitoringu Strategii zakłada się coroczne przygotowanie *Raportu o sytuacji społecznej miasta*, którego część stanowiłaby suplement do *Raportu o stanie miasta*, przy czym pierwszy raport z realizacji Strategii zostanie opracowany w 2018 roku za rok 2017.

Rysunek 10 Struktura raportu monitoringowego

Źródło: opracowanie własne

Raport w części 1 powinien charakteryzować i oceniać sytuację społeczną miasta oraz wskazywać główne tendencje w tym obszarze, a także opisywać kluczowe działania i inicjatywy w obszarze społecznym. W części 2 powinien zawierać rekomendacje w zakresie zmian lub kontynuacji wdrażania Strategii, określać ryzyka związane z realizacją Strategii, wskazywać listę projektów do przygotowania.

Proces monitorowania oraz ewaluacji Strategii opierać się powinien o zbiór wskaźników charakteryzujących zaangażowanie w rozwiązywanie problemów społecznych oraz uwarunkowania i zmiany sytuacji społecznej.

Rysunek 11 System wskaźników monitorowania Strategii i zmian sytuacji społecznej

Wskaźniki sukcesu

- problemu generalnego, obszarów priorytetowych i celów strategicznych

Wskaźniki relacyjne - monitorowania zmian i zaangażowania

- tła zmian sytuacji społecznej w mieście

Wykorzystanie systemu monitoringu

- ocena skuteczności działań,
- podejmowanie działań interwencyjnych,
- decyzje o korekcie Strategii.

Źródło: opracowanie własne

W ramach zaprojektowanego systemu monitorowania i ewaluacji Strategii określono 2 typy wskaźników: wskaźniki sukcesu oraz wskaźniki monitorowania zmian - wskaźniki relacyjne. Dla przyjętych wskaźników sukcesu określono wartości docelowe, które należy osiągnąć w roku 2020 i 2025. Natomiast wskaźniki relacyjne służą do określenia tła zmian społecznych i problemów w warstwie społecznej w mieście. Przy dokonywaniu ich charakterystyki i oceny należy je analizować odnosząc względem siebie co wynika z faktu, iż zmiana pojedynczego wskaźnika, w szczególności określającego zaangażowanie, może wynikać ze zmian i działań zarówno o charakterze pozytywnym jak i negatywnym.

Tabela 4 Wskaźniki sukcesu

wskaźniki	Źródło informacji o wartości wskaźnika	Zmiana wartości bazowej z roku 2015 w roku 2020	Zmiana wartości bazowej z roku 2015 w roku 2025
Problemu generalnego			
Liczba ludności w mieście ³	GUS BDL	spadek 1,5 p.p.	spadek 2,5 p.p.
Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w liczbie ogółem mieszkańców ⁴	GUS BDL	utrzymanie stanu	wzrost o 1 p.p.
Obszarów priorytetowych			
	Źródła problemów		
Stopa bezrobocia	PUP Gliwice	spadek o 1,5 p.p.	spadek o 2,5 p.p.
Wysokość przeciętnego wynagrodzenia	GUS BDL	wzrost o 5 p.p. w relacji do przeciętnego wynagrodzenia w kraju	wzrost o 7 p.p. w relacji do przeciętnego wynagrodzenia w kraju
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych absolwentów	GUS BDL	spadek o 10%	spadek o 15%
	Grupy problemowe		
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w poszczególnych grupach problemowych	OPS GLIWICE	spadek o 3%	spadek o 5%
Liczba rodzin objętych wsparciem w poszczególnych grupach problemowych	OPS GLIWICE	spadek o 3%	spadek o 5%
	Potencjały wdrażania Strategii		
Liczba aktywnych organizacji pozarządowych	GUS BDL	wzrost o 10%	wzrost o 15%

Źródło: opracowanie własne

³ Prognoza demograficzna GUS zakłada spadek 3,3% do 2020r. i 6,8% do 2025r.

⁴ Prognoza demograficzna GUS zakłada wzrost o 1p.p. w 2020 i wzrost o 3 p.p. w 2025r.

Tabela 5 Główne wskaźniki relacyjne monitorowania zmian sytuacji społecznej

WSKAŹNIKI ZAANGAŻOWANIA
liczba dzieci objętych wsparciem
liczba rodzin objętych wsparciem
liczba ofert pracy
Liczba ofert szkoleń i innych inicjatyw na rzecz aktywizacji bezrobotnych (liczba inicjatyw oraz beneficjentów)
liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej
liczba uczniów korzystających z oświaty w grupach integracyjnych
liczba osób korzystających z dojazdu do placówek edukacyjnych dla osób niepełnosprawnych
liczba osób bezdomnych
liczba uczniów objętych dożywianiem
liczba osób, którym udzielono pomocy w formie pobytu w dziennym domu pomocy
liczba lokali socjalnych ogółem
liczba dostępnych lokali socjalnych
liczba osób uzależnionych kierowanych przymusowo na leczenie
liczba mieszkańców objętych działaniami ukierunkowanymi na promocję zdrowia
WSKAŹNIKI UWARUNKOWAŃ I ZMIAN
saldo migracji
wskaźniki obciążenia demograficznego
liczba rodzin, wskaźnik dzietności
długość życia mieszkańców
liczba bezrobotnych, w tym bez prawa do zasiłku
liczba nowych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności
liczba niebieskich kart, ilość procedur niebieskiej karty
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań i wyposażenie mieszkań
liczba przestępstw

Źródło: opracowanie własne.

7. Spójność Strategii z politykami lokalnymi i ponadlokalnymi

Wyznaczone cele strategiczne i nakreślone kierunki działań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Gliwice na lata 2016-2025 są w pełni spójne z kluczowymi dokumentami strategicznymi Unii Europejskiej oraz krajowej, regionalnej i lokalnej polityki rozwoju wyznaczającymi ramy polityki społecznej.

Do dokumentów tworzących generalne ramy wdrażania polityki i rozwiązywania problemów społecznych i wzmocnienia kapitału społecznego zaliczyć należy:

- Strategię Zintegrowanego i Zrównoważonego Rozwoju Miasta Gliwice do roku 2022,
- Strategię Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”,
- Strategię Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020,
- Strategię Rozwoju Kapitału Społecznego 2020,
- Strategię Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020. Aktualizacja 2015,
- Strategię „Europa 2020” (Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu).

Tabela 6 Spójność celów Strategii rozwiązywania problemów społecznych Gliwic z dokumentami strategicznymi

	Główne ramy dot. rozwoju społecznego i rozwiązywania problemów społecznych wyznaczone w dokumencie	Cel strategiczny Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
Strategia Zintegrowanego i Zrównoważonego Rozwoju Miasta Gliwice do roku 2022 (Aktualizacja)	CS.2.1 Umacnianie zdolności mieszkańców i instytucji pozarządowych do realizacji oddolnych inicjatyw w życiu miasta.	Cel A.3. Wsparcie zaangażowania mieszkańców w rozwiązywanie problemów wspólnoty lokalnej Cel C.1. Integracja lokalnych potencjałów i aktorów na rzecz rozwiązywania problemów społecznych Cel C.2. Podnoszenie potencjału podmiotów zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych
	CS.2.2 Budowanie odpowiedzialności za własne życie w wymiarach prywatnym i zawodowym.	Cel A.1. Stworzenie dogodnych warunków rozwoju ekonomicznego i kształtowania karier zawodowych mieszkańców
	CS.3.3 Umacnianie atrakcyjnej oferty edukacyjnej dostępnej w mieście.	Cel A.1. Stworzenie dogodnych warunków rozwoju ekonomicznego i kształtowania karier zawodowych mieszkańców
Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”	Cel operacyjny: A.2. Otwarty i atrakcyjny rynek pracy.	Cel A.1. Stworzenie dogodnych warunków rozwoju ekonomicznego i kształtowania karier zawodowych mieszkańców
	Cel operacyjny: A.4. Przedsiębiorczość lokalna i społeczna wykorzystująca lokalne rynki i potencjały.	Cel A.1. Stworzenie dogodnych warunków rozwoju ekonomicznego i kształtowania karier zawodowych mieszkańców
	Cel operacyjny: B.1. Poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców województwa.	Cel A.2. Wsparcie rodziny jako fundamentu stabilizacji społecznej miasta Cel B.1. Aktywizacja społeczna osób w wieku senioralnym (wchodzących w wiek senioralny)

	<p>Cel B.2. Zapewnienie odpowiednich warunków dla poprawy życia osobom niepełnosprawnym.</p> <p>Cel B.3. Przeciwdziałanie patologiom i ograniczenie skutków ich społecznego oddziaływania</p>
<p>Cel operacyjny: B.2. Rozwój kompetencji, umiejętności i wzrost poziomu aktywności mieszkańców.</p>	<p>Cel A.1. Stworzenie dogodnych warunków rozwoju ekonomicznego i kształtowania karier zawodowych mieszkańców</p> <p>Cel C.1. Integracja lokalnych potencjałów i aktorów na rzecz rozwiązywania problemów społecznych</p> <p>Cel C.2. Podnoszenie potencjału podmiotów zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych</p>
<p>Cel operacyjny: B.3. Harmonia społeczna i wysoki kapitał zaufania oraz dogodne warunki życia mieszkańców.</p>	<p>Cel A.2. Wsparcie rodziny jako fundamentu stabilizacji społecznej miasta</p> <p>Cel A.3. Wsparcie zaangażowania mieszkańców w rozwiązywanie problemów wspólnoty lokalnej</p>
<p>Cel operacyjny: C.3. Wysoki poziom ład przestrzennego i efektywne wykorzystanie przestrzeni.</p>	<p>Cel B.1. Aktywizacja społeczna osób w wieku senioralnym (wchodzących w wiek senioralny)</p> <p>Cel B.2. Zapewnienie odpowiednich warunków dla poprawy życia osobom niepełnosprawnym</p>
<p>Cel szczegółowy 1: Wzrost zatrudnienia.</p> <p>Cel szczegółowy 2: Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych.</p> <p>Cel szczegółowy 5: Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli.</p>	<p>Cel A.1. Stworzenie dogodnych warunków rozwoju ekonomicznego i kształtowania karier zawodowych mieszkańców</p> <p>Cel A.2. Wsparcie rodziny jako fundamentu stabilizacji społecznej miasta</p> <p>Cel B.3. Przeciwdziałanie patologiom i ograniczenie skutków ich społecznego oddziaływania</p>

Cel szczegółowy 3: Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Cel A.2. Wsparcie rodziny jako fundamentu stabilizacji społecznej miasta
 Cel B.1. Aktywizacja społeczna osób w wieku senioralnym (wchodzących w wiek senioralny)
 Cel B.2. Zapewnienie odpowiednich warunków dla poprawy życia osobom niepełnosprawnym.
 Cel B.3. Przeciwdziałanie patologiom i ograniczenie skutków ich społecznego oddziaływania

Cel szczegółowy 4: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej.

Cel A.2. Wsparcie rodziny jako fundamentu stabilizacji społecznej miasta
 Cel B.1. Aktywizacja społeczna osób w wieku senioralnym (wchodzących w wiek senioralny)
 Cel B.2. Zapewnienie odpowiednich warunków dla poprawy życia osobom niepełnosprawnym

Cel 1. Kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji.
Cel 2. Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne.
Cel 3. Usprawnienie procesów komunikacji społecznej oraz wymiany wiedzy.

Cel A.3. Wsparcie zaangażowania mieszkańców w rozwiązywanie problemów wspólnoty lokalnej
 Cel C.1. Integracja lokalnych potencjałów i aktorów na rzecz rozwiązywania problemów społecznych
 Cel C.2. Podnoszenie potencjału podmiotów zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych

Cel 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego.

Cel A.3. Wsparcie zaangażowania mieszkańców w rozwiązywanie problemów wspólnoty lokalnej
 Cel C.1. Integracja lokalnych potencjałów i aktorów na rzecz rozwiązywania problemów społecznych

<p>Cel strategiczny 1: Tworzenie warunków do powstawania i właściwego funkcjonowania rodziny, zapewniającej prawidłowy rozwój i opiekę wszystkim jej członkom, zwłaszcza osobom zależnym. Wzmocnienie polityki prorodzinnej</p>	<p>Cel A.2. Wsparcie rodziny jako fundamentu stabilizacji społecznej miasta</p>
<p>Cel strategiczny 2: Tworzenie warunków do pełnego uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym, w tym zawodowym.</p>	<p>Cel B.1. Aktywizacja społeczna osób w wieku senioralnym (wchodzących w wiek senioralny)</p>
<p>Cel strategiczny 3: Wzmacnianie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym oraz zawodowym.</p>	<p>Cel B.2. Zapewnienie odpowiednich warunków dla poprawy życia osobom niepełnosprawnym</p>
<p>Cel strategiczny 4: Poprawa warunków i jakości życia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i społecznie wykluczonych.</p>	<p>Cel B.3. Przeciwdziałanie patologiom i ograniczenie skutków ich społecznego oddziaływania</p>
<p>Cel strategiczny 5: Integracja i rozwój regionalnego systemu kształcenia ustawicznego i doskonalenia zawodowego kadr pomocy i integracji społecznej o charakterze wielosektorowej struktury współpracy, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności rozwoju pracy socjalnej (w tym nowych zawodów i specjalności).</p>	<p>Cel A.1. Stworzenie dogodnych warunków rozwoju ekonomicznego i kształtowania karier zawodowych mieszkańców</p> <p>Cel C.1. Integracja lokalnych potencjałów i aktorów na rzecz rozwiązywania problemów społecznych</p> <p>Cel C.2. Podnoszenie potencjału podmiotów zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych</p>

Strategia „Europa 2020”	<p>Cel strategiczny 6:</p> <p>Wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p>	<p>Cel A.2. Wsparcie rodziny jako fundamentu stabilizacji społecznej miasta</p> <p>Cel B.3. Przeciwdziałanie patologiom i ograniczenie skutków ich społecznego oddziaływania</p>
	<p>Cel: wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat powinien wynosić 75%.</p>	<p>Cel A.1. Stworzenie dogodnych warunków rozwoju ekonomicznego i kształtowania karier zawodowych mieszkańców</p>
	<p>Cel: liczbę osób przedwcześnie kończących naukę szkolną należy ograniczyć do 10%, a co najmniej 40% osób z młodego pokolenia powinno zdobywać wyższe wykształcenie.</p>	<p>Cel A.1. Stworzenie dogodnych warunków rozwoju ekonomicznego i kształtowania karier zawodowych mieszkańców</p> <p>Cel A.2. Wsparcie rodziny jako fundamentu stabilizacji społecznej miasta</p>
	<p>Cel: liczbę osób zagrożonych ubóstwem należy zmniejszyć o 20 mln.</p>	<p>Cel A.2. Wsparcie rodziny jako fundamentu stabilizacji społecznej miasta</p> <p>Cel B.3. Przeciwdziałanie patologiom i ograniczenie skutków ich społecznego oddziaływania</p>

Źródło: opracowanie własne

p.o. Naczelnik Wydziału
Zdrowia i Spraw Społecznych

Paweł Staszal

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 16 b pkt 1 i pkt 2, art.17 ust.1 pkt 1 i art.19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2015 r. poz. 163 z późn. zm.) do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Gliwice na lata 2016 - 2025 jest wieloletnim dokumentem programowym, mającym na celu skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych na terenie miasta. Jej głównym celem jest dokonanie diagnozy sytuacji społecznej, a następnie opracowanie założeń, priorytetów i celów lokalnej polityki społecznej, które posłużą przygotowaniu działań wspierających integrację osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Opracowanie dokumentu obejmowało m.in. spotkania warsztatowe z udziałem podmiotów lokalnych, działających w obszarze polityki społecznej, przeprowadzono ankiety odnośnie działalności Ośrodka Pomocy Społecznej oraz wywiady pogłębione z publicznymi instytucjami wykonującymi zadania z zakresu pomocy społecznej i organizacjami pozarządowymi.

Programy pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i inne programy stanowiące uzupełnienie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Gliwice na lata 2016 – 2025 są przyjmowane odrębnymi uchwałami.

Zastępca Prezidenta Miasta
Krystian Tomala

p.o. Naczelnik Wydziału
Zdrowia i Spraw Społecznych

Paweł Staszal